

*Specijalni izvještaj
o stanju u prostorijama za zadržavanje
u pojedinim policijskim upravama
u Bosni i Hercegovini*

Banja Luka, mart 2019. godine

***Specijalni izvještaj o stanju u prostorijama
za zadržavanje u pojedinim policijskim
upravama u Bosni i Hercegovini***

Banja Luka, mart 2019. godine

Autori Izvještaja

Ombudsmeni:

- Nives Jukić,
- Prof. dr. Ljubinko Mitrović,
- Dr. Jasmina Džumhur.

Radna grupa:

- Prof. dr. Ljubinko Mitrović, koordinator radne grupe,
- Dejana Kozomara, stručna savjetnica u Odjelu za praćenje ostvarivanja prava osoba lišenih slobode,
- Lamija Sivić-Hodžić, stručna savjetnica u Odjelu za praćenje ostvarivanja prava djece,
- Fatima Račić, stručna saradnica u Odjelu za praćenje ostvarivanja građanskih i političkih prava,
- Miroslav Milovuk, stručni saradnik u Odjelu za praćenje ostvarivanja građanskih i političkih prava,
- Gorica Ilić, saradnica na projektu Jačanja kapaciteta Institucije ombudsmena za ljudska prava Bosne i Hercegovine s ciljem implementacije mandata Preventivnog mehanizma u Bosni i Hercegovini,
- Fatima Aganbegović-Fifić, saradnica na projektu Jačanja kapaciteta Institucije ombudsmena za ljudska prava Bosne i Hercegovine s ciljem implementacije mandata Preventivnog mehanizma u Bosni i Hercegovini,
- Nataša Lazović, saradnica na projektu Jačanja kapaciteta Institucije ombudsmena za ljudska prava Bosne i Hercegovine s ciljem implementacije mandata Preventivnog mehanizma u Bosni i Hercegovini.

Tehnička podrška:

- Dragan Perić, šef Odjela za informacijske tehnologije.

SADRŽAJ

I. UVOD.....	5
II. METODOLOGIJA	7
III. PRAVNI OKVIR	8
3.1. Međunarodni standardi	8
3.1.1. Univerzalna deklaracija o ljudskim pravima	8
3.1.2. Konvencija protiv torture i drugih surovih, neljudskih ili ponižavajućih kazni i postupaka	8
3.1.3. Opcioni protokol uz Konvenciju protiv torture i drugih surovih, neljudskih i ponižavajućih kazni i postupaka (OPCAT)	8
3.1.4. Evropska konvencija o ljudskim pravima i osnovnim slobodama.....	9
3.1.5. Evropska zatvorska pravila	9
3.1.6. Konvencija o zaštiti pojedinaca pri automatskoj obradi ličnih podataka	10
3.2. Zakonodavstvo Bosne i Hercegovine	10
3.2.1. Ustavno određenje	10
3.2.2. Zakonodavno određenje	10
IV. INSTITUCIONALNI MEHANIZMI.....	16
4.1. Ministarstvo unutrašnjih poslova Republike Srpske	16
4.1.1. Policijska uprava Banja Luka	17
4.1.2. Policijska uprava Prijedor	20
4.1.3. Policijska uprava Doboј	22
4.1.4. Policijska uprava Bijeljina	24
4.2. Ministarstvo unutrašnjih poslova Federacije Bosne i Hercegovine	26
4.2.1. II policijska uprava Sarajevo	28
4.2.2. Policijska uprava Travnik	30
4.2.3. Policijska uprava Tuzla.....	32
4.2.4. Policijska uprava Zenica	34
4.2.5. Policijska uprava Mostar.....	36
4.3. Policija Brčko distrikta Bosne i Hercegovine.....	38
V. ZAKLJUČNA RAZMATRANJA.....	41
VI. GENERALNE PREPORUKE OMBUDSMENA BOSNE I HERCEGOVINE.....	43
Aneks I – Raspored obavljenih posjeta i sastanaka	44
Aneks II – Organizaciona shema Ministarstva unutrašnjih poslova Republike Srpske.....	46
Aneks III – Organizaciona shema Policije Brčko distrikta Bosne i Hercegovine	47
Aneks IV – Organizaciona shema Uprave policije Zeničko-dobojskog kantona	48
Aneks V – Organizaciona shema Ministarstva unutrašnjih poslova Hercegovačko-neretvanskog kantona	49
Aneks VI – Organizaciona shema Policijskih uprava Kantona Sarajevo.....	50
Aneks VII – Organizaciona shema Ministarstva unutrašnjih poslova Tuzlanskog kantona	50
Aneks VIII – Organizaciona shema Policijskih uprava Srednjobosanskog kantona	50

I. UVOD

Institucija ombudsmena za ljudska prava Bosne i Hercegovine je nezavisna institucija, uspostavljena s ciljem promovisanja dobre uprave i vladavine prava i sloboda fizičkih i pravnih lica, kako je garantovano Ustavom Bosne i Hercegovine i međunarodnim sporazumima koji se nalaze u dodatku Ustava. Institucija ombudsmena nadgleda aktivnosti institucija Bosne i Hercegovine, njenih entiteta i Brčko distrikta Bosne i Hercegovine. Institucija postupa u okviru ustava, zakona, drugih propisa i općih akata, kao i ratifikovanih međunarodnih ugovora i općeprihvaćenih pravila i standarda međunarodnog prava¹.

Kao potpisnica UN Konvencije protiv torture i drugih surovih, neljudskih i ponižavajućih kazni i postupaka Bosna i Hercegovina je 2008. godine ratificovala Opcioni protokol uz Konvenciju (u daljem tekstu: OPCAT), čiji je *neposredni cilj da uspostavi sistem redovnih posjeta mjestima gdje se nalaze lica lišena slobode od strane nezavisnih međunarodnih i domaćih tijela, radi prevencije torture i drugih surovih, neljudskih i ponižavajućih kazni i postupaka*².

Opcioni protokol uz Konvenciju predviđa da sve države potpisnice uspostave mehanizme za prevenciju torture, koji će redovnim posjetama ustanovama u kojima se nalaze lica lišena slobode djelovati preventivno s ciljem poboljšanja njihovog tretmana i uslova u kojima se ta lica nalaze. Svrha posjeta je da se omogući zaštita ovih lica od torture i drugih surovih neljudskih ili ponižavajućih kazni i postupaka.

U Bosni i Hercegovini još uvijek nije uspostavljen Preventivni mehanizam, međutim kroz projekat Jačanja kapaciteta Institucije ombudsmena za ljudska prava Bosne i Hercegovine s ciljem implementacije mandata Preventivnog mehanizma u Bosni i Hercegovini, izvršena je odgovarajuća obuka o mandatu i funkcionalitetu Preventivnog mehanizma, te su tako stvoreni preduslovi da Institucija ombudsmena preuzme ulogu ovog Mehanizma. Projekat se sprovodi u saradnji s Ombudsmenom Republike Bugarske, uz podršku Ambasade Republike Bugarske. Također, bitno je naglasiti da je u proceduri izmjena Zakona o ombudsmenu za ljudska prava Bosne i Hercegovine, zahvaljujući kojoj bi se uspostavio Preventivni mehanizam, odnosno stvorio zakonski okvir za realizaciju obaveza koje proizlaze iz navede Konvencije i kojom bi se uredila specifičnost materije regulisane Opcionim protokolom uz UN Konvenciju protiv torture.

Posjete mjestima na kojima se nalaze lica kojima je na bilo koji način ograničena sloboda kretanja predstavljaju efikasan način da se izvrši prevencija i suzbijanje torture. Mesta gdje se zadržavaju lica lišena slobode, zbog svog karaktera, predstavljaju pogodna mjesta za vršenje torture, te je redovan monitoring ovih mesta, odnosno javno predstavljanje zatečenog stanja preduslov za prevenciju torture i drugih pojavnih oblika ponižavajućih postupanja prema ovim licima.

U svrhu provjere i utvrđivanja stanja, Ombudsmeni Bosne i Hercegovine odlučili su izvršiti posjete većim policijskim upravama u Bosni i Hercegovini, te na osnovu razgovora s rukovodstvom, uvida u dokumentaciju, kao i neposrednog opažanja prostorija za zadržavanje

---

¹ Član 1. Zakona o ombudsmenu za ljudska prava Bosne i Hercegovine;

² Član 1. OPCAT-a;

lica konstatuju zatečeno stanje. Ovom prilikom izvršene su posjete policijskim upravama u sastavu Ministarstva unutrašnjih poslova Republike Srpske (Policijska uprava Banja Luka, Policijska uprava Prijedor, Policijska uprava Doboј i Policijska uprava Bijeljina), zatim Ministarstva unutrašnjih poslova Federacije Bosne i Hercegovine, te kantonalna ministarstva unutrašnjih poslova (Policijska uprava Sarajevo, Policijska uprava Zenica, Policijska uprava Mostar, Policijska uprava Travnik i Policijska uprava Tuzla) i Policiji Brčko distrikta Bosne i Hercegovine.

Cilj posjeta bio je upoznavanje rukovodilaca policijsko-bezbjednosnih agencija i ostalih službenih lica s mandatom Preventivnog mehanizma čije se uspostavljanje u okviru Institucije ombudsmena očekuje u narednom periodu, nakon stvaranja potrebnog zakonskog okvira. Prilikom posjeta obavljen je razgovor sa službenim licima, izvršen je pregled prostorija u kojima se smještaju lica lišena slobode, kao i uvid u nasumične predmete kako bi se utvrdilo da li se licima lišenim slobode izdaje sva potrebna dokumentacija, odnosno da li je ispoštovana propisana procedura prilikom lišavanja slobode i zadržavanja lica.

II. METODOLOGIJA

Izrada Specijalnog izvještaja zasnovana je na principu monitoringa stanja, što uključuje analizu relevantnog pravnog okvira i analizu stanja na terenu. U tom smislu obavljena je:

1. Analiza relevantnog pravnog okvira, obuhvata analizu međunarodnih standarda i domaćeg zakonodavstva u ovoj pravnoj oblasti;
2. Analiza stanja na terenu, obavljena je tokom oktobra i novembra 2018. godine³ i obuhvatala je posjete policijskim upravama – stanicama u Republici Srpskoj, Federaciji Bosne i Hercegovine i Brčko distriktu Bosne i Hercegovine. Posjete su koncipirane tako da je prvenstveno obavljen razgovor s rukovodstvom uprave - stanice i policijskim službenicima, a zatim izvršen uvid u dokumentaciju i prostorije za zadržavanje lica lišenih slobode.

Analiza pravnog okvira obuhvatila je analizu međunarodnih standarda u ovoj oblasti, odnosno Univerzalne deklaracije o ljudskim pravima⁴, Konvencije protiv torture i drugih surovih, neljudskih ili ponižavajućih kazni ili postupaka⁵ i Opcionog protokola uz Konvenciju⁶, Evropske konvencije o ljudskim pravima i osnovnim slobodama⁷ i Evropskih zatvorskih pravila⁸. U okviru analize domaćeg zakonodavstva analizirani su krivični zakoni, zakoni o javnom redu i miru, zakoni o prekršajima i zakoni o bezbjednosti saobraćaja na putevima u Bosni i Hercegovini, odnosno njenim entitetima i Brčko distriktu Bosne i Hercegovine.

Sve posjete su bile najavljene i o aktivnostima Ombudsmena Bosne i Hercegovine su, pored rukovodilaca policijskih uprava, obaviještena i nadležna ministarstva. Razgovori su obavljeni na osnovu unaprijed pripremljene metodologije, odnosno razrađenih upitnika.

Preliminarni tekst Specijalnog izvještaja o stanju u prostorijama za zadržavanje u pojedinim policijskim upravama u Bosni i Hercegovini dostavljen je svim policijskim upravama koje su predstavnici Institucije ombudsmena posjetili, a dostavljeni komentari uvršteni su u tekst Izvještaja.

---

³ Aneks I;

⁴ Usvojena posebnom Rezolucijom Generalne skupštine Ujedinjenih nacija 10. decembra 1948. godine;

⁵ Odobrena i predložena za potpis, ratifikaciju i pristupanje Rezolucijom Generalne skupštine 39/46 od 10. decembra 1984. Stupila na snagu: 26. juna 1987, u skladu s članom 27. (1);

⁶ Usvojen od strane Ujedinjenih nacija 2002. godine, ratifikovan od strane Bosne i Hercegovine 2009. godine;

⁷ Rim, 04. novembra 1950. godine;

⁸ Preporuka br. (2006.) 2 Komiteta ministara zemljama članicama u vezi sa zatvorskim pravilima usvojena na sjednici održanoj 11. januara 2006. godine;

III. PRAVNI OKVIR

3.1. Međunarodni standardi

3.1.1. Univerzalna deklaracija o ljudskim pravima

Ovom deklaracijom proklamuje se pravo na fizički integritet i dostojanstvo, kroz zabranu podvrgavanja mučenju, okrutnom ili nečovječnom ili ponižavajućem postupanju ili kažnjavanju⁹. Deklaracijom je propisano da niko ne smije biti proizvoljno uhapšen, pritvoren, niti protjeran.¹⁰

3.1.2. Konvencija protiv torture i drugih surovih, neljudskih ili ponižavajućih kazni i postupaka

U smislu ove Konvencije, izraz „tortura“ označava svaki akt kojim se jednom licu namjerno nanose bol ili teške fizičke ili mentalne patnje s ciljem dobijanja od njega ili nekog trećeg lica obavještenja ili priznanja ili njegovog kažnjavanja za djelo koje je to ili neko treće lice izvršilo ili za čije izvršenje je osumnjičeno, zastrašivanja tog lica ili vršenja pritiska na njega ili zastrašivanja ili vršenja pritiska na neko treće lice ili iz bilo kojeg drugog razloga zasnovanog na bilo kojem obliku diskriminacije ako ta bol ili te patnje nanosi službeno lice ili bilo koje drugo lice koje djeluje u službenom svojstvu ili na njegov podsticaj ili s njegovim izričitim ili prešutnim pristankom. Taj izraz se ne odnosi na bol ili patnje koje su rezultat isključivo zakonitih sankcija, neodvojivih od tih sankcija ili koje te sankcije prouzrokuju¹¹.

Konvencija propisuje da svaka država članica poduzima zakonske, administrativne, sudske ili druge uspješne mjere kako bi spriječila izvršenje akata torture na teritoriji pod svojom jurisdikcijom. Također je navedeno da se kao opravdanje za torturu ne može navoditi nikakva izuzetna okolnost, bilo da je riječ o ratnom stanju ili opasnosti od rata, unutrašnjoj političkoj nestabilnosti ili bilo kojem drugom vanrednom stanju. Kao opravdanje za torturu ne može se navoditi naredba neke prepostavljene osobe ili organa vlasti.¹²

3.1.3. Opcioni protokol uz Konvenciju protiv torture i drugih surovih, neljudskih i ponižavajućih kazni i postupaka (OPCAT)

Cilj ovog Protokola je da uspostavi sistem redovnih posjeta mjestima gdje se nalaze lica lišena slobode od strane nezavisnih međunarodnih i domaćih tijela, radi prevencije torture i drugih surovih neljudskih ili ponižavajućih kazni i postupaka. Članom 17. ovog Protokola popisano je da je *svaka država članica dužna da ima, odredi ili uvede, najkasnije godinu dana nakon stupanja na snagu ovog Protokola, ili nakon njegovog ratifikovanja ili pristupanja ovom Protokolu, jedan ili više nezavisnih nacionalnih mehanizama za sprečavanje/prevenciju torture na nacionalnom nivou.*

⁹ Član 5. Univerzalne deklaracije o ljudskim pravima;

¹⁰ Član 9. Univerzalne deklaracije o ljudskim pravima;

¹¹ Član 1. Konvencije protiv torture i drugih surovih, neljudskih ili ponižavajućih kazni i postupaka;

¹² Član 2. Konvencije protiv torture i drugih surovih, neljudskih ili ponižavajućih kazni i postupaka;

U smislu ovog protokola lišavanje slobode podrazumijeva bilo koji oblik pritvora ili zatvaranja ili stavljanja lica u javno ili privatno mjesto čuvanja, koje to lice prema odluci sudskog, upravnog ili drugog organa ne može svojevoljno napustiti.

3.1.4. Evropska konvencija o ljudskim pravima i osnovnim slobodama

Niko ne smije biti podvrgnut mučenju, ili nečovječnom ili ponižavajućem postupanju ili kažnjavanju.¹³

Svako ima pravo na slobodu i bezbjednost ličnosti. Niko ne može biti liшен slobode osim u slučajevima propisanim zakonom¹⁴.

Konvencijom je propisano da će svako ko je uhapšen biti odmah i na jeziku koji razumije obaviješten o razlozima za njegovo hapšenje i o svakoj optužbi protiv njega¹⁵.

3.1.5. Evropska zatvorska pravila

Evropska zatvorska pravila odnose se na osobe koje su pritvorene po nalogu sudskog organa ili lišene slobode nakon osude. U principu, osobe koje su pritvorene po nalogu sudskog organa ili lišene slobode nakon osude treba da budu smještene u zatvore, tj. institucije namjenjene za zatvorenike ove dvije kategorije. Evropska zatvorska pravila primjenjuju se na osobe koje su u zatvoru zbog bilo kojeg drugog razloga, u pritvoru na osnovi sudske odluke ili su lišene slobode na osnovi osuđujuće presude, te na one osobe koje su zbog bilo kojeg drugog razloga lišene slobode bilo gdje drugdje¹⁶.

U dijelu I ovih pravila u kojem su obrađena osnovna načela, garantovano je da će se sa svim osobama lišenima slobode postupati poštujući njihova ljudska prava. Ograničenja za osobe lišene slobode bit će samo ona koja su najmanje potrebna i proporcionalna zakonskoj osnovi na temelju koje su određena. Sa svakim oblikom lišenja slobode postupat će se na način koji će pospešiti reintegraciju osoba lišenih slobode u društvenu zajednicu¹⁷. Ovim Pravilima propisani standardi koji se odnose na uvjete smještaja lica lišenih slobode, prema kojima *uvjeti smještaja lica lišenih slobode, a naročito prostorije za spavanje, moraju voditi računa o ljudskom dostojanstvu i, koliko god je moguće poštovati privatnost i ispunjavati zahtjeve za održavanje zdravlja i higijene, vodeći računa o klimatskim uslovima i naročito o površini poda, zapremini vazduha, osvjetljenju, grijanju i ventilaciji*¹⁸.

---

¹³ Član 3. Evropske konvencije o ljudskim pravima i osnovnim slobodama;

¹⁴ Član 5. stav 1 EKLJP: "u slučaju zakonitog lišenja slobode na osnovi presude nadležnog suda, u slučaju zakonitog hapšenja ili lišenja slobode zbog neizvršenja zakonite sudske odluke ili radi obezbjedenja ispunjenja neke obaveze propisane zakonom, u slučaju zakonitog hapšenja ili lišenja slobode radi privodenja lica pred nadležnu sudsku vlast zbog opravdane sumnje da je izvršilo krivično djelo, ili kada se to opravdano smatra potrebnim kako bi se preduprijedilo izvršenje krivičnog dijela ili bjekstvo po njegovom izvršenju, u slučaju lišenja slobode maloljetnog lica na osnovu zakonite odluke u svrhu vaspitnog nadzora ili zakonitog lišenja slobode radi njegovog privodenja nadležnom organu, u slučaju zakonitog lišenja slobode da bi se spriječilo širenje zaraznih bolesti, kao i zakonitog lišenja slobode duševno poremećenih lica, alkoholičara ili uživalaca droga ili skitnika, u slučaju zakonitog hapšenja ili lišenja slobode lica da bi se spriječio njegov neovlašteni ulazak u zemlju, ili lica protiv koga se poduzimaju mјere s ciljem deportacije ili ekstradicije".

¹⁵ Član 5. stav 2 EKLJP;

¹⁶ 10.1., 10.2. i 10.3. Evropska zatvorska pravila;

¹⁷ I dio, Temeljna načela br.1, 2 i 6, Evropska zatvorska pravila;

¹⁸ II dio, Uslovi za zatvaranje, 18.1., Ibidem;

3.1.6. Konvencija o zaštiti pojedinaca pri automatskoj obradi ličnih podataka

Ovom Konvencijom¹⁹ osigurava se svakoj osobi, bez obzira na nacionalnost ili boravište, poštivanje prava i osnovnih sloboda, a posebno pravo na privatnost u pogledu automatske obrade podataka koji se na pojedinca odnose ("zaštita podataka")²⁰. Prema Konvenciji, lični podaci koji se podvrgavaju automatskoj obradi pribavljaju se i obrađuju na korektan i zakonit način, a pohranjuju se u određene i legitimne svrhe i ne koriste se na način koji nije u skladu s legitimnom svrhom²¹.

3.2. Zakonodavstvo Bosne i Hercegovine

3.2.1. Ustavno određenje

Ustav Bosne i Hercegovine²² garantuje najveći nivo uživanja ljudskih prava i sloboda. Sva lica na teritoriji Bosne i Hercegovine uživaju ljudska prava i slobode predviđene u Evropskoj konvenciji za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda i u njenim protokolima koji se direktno primjenjuju u Bosni i Hercegovini. Ovi akti imaju prioritet nad svim ostalim zakonima. Između ostalih, pravo lica da ne bude podvrgnutu mučenju niti nečovječnom ili ponižavajućem tretmanu ili kazni, navedeno je u katalogu prava propisanih u Ustavu²³.

Ustav Republike Srpske²⁴ garantuje da niko ne smije biti podvrgnutu mučenju, okrutnom, nehumanom ili ponižavajućem postupanju ili kažnjavanju. Također je zabranjeno i kažnjivo svako iznuđivanje priznanja i izjava²⁵.

Ustav Federacije Bosne i Hercegovine²⁶ propisuje da će Federacija osigurati primjenu najvišeg nivoa međunarodno priznatih prava i sloboda, te da za sve osobe na teritoriji važi pravo zabrane mučenja, okrutnog ili nehumanog postupanja ili kažnjavanja²⁷.

3.2.2. Zakonodavno određenje

Imajući u vidu složenu ustavnu strukturu Bosne i Hercegovine uspostavljenu Dejtonskim mirovnim sporazumom, Ombudsmeni su prilikom izrade ovog Izvještaja analizirali sljedeće dokumente:

- Krivični zakonik Republike Srpske²⁸,
- Krivični zakon Federacije Bosne i Hercegovine²⁹,

¹⁹ Konvencija o zaštiti pojedinaca pri automatskoj obradi ličnih podataka, Strasbourg, 28. 1. 1981. godine;

²⁰ Član 1. Ibidem;

²¹ Član 5. Ibidem;

²² Aneks 4 Općeg okvirnog sporazuma za mir u Bosni i Hercegovini;

²³ Član 3. stav 2 tačka b) Ustava Bosne i Hercegovine;

²⁴ Službeni glasnik Republike Srpske, br. 21/92- prečišćen tekst, 28/94, 8/96, 13/96, 16/96, 21/96, 21/02, 26/02, 30/02, 31/02, 69/02, 31/03, 98/03, 115/05, 117/05;

²⁵ Član 14. Ustava Republike Srpske;

²⁶ Službeni glasnik Federacije Bosne i Hercegovine, br. 21/92 – prečišćen tekst 28/94, 8/96, 13/96, 15/96, 16/96, 21/96, 21/02, 26/02, 30/02, 31/02, 69/02, 31/03, 98/03, 115/05 i 117/05;

²⁷ Član 1. stav 2 tačka f) Ustava Federacije Bosne i Hercegovine;

²⁸ „Službeni glasnik Republike Srpske“, broj 64/17;

- Krivični zakon Brčko distrikta Bosne i Hercegovine³⁰,
- Zakon o prekršajima Republike Srpske³¹,
- Zakon o prekršajima Federacije Bosne i Hercegovine³²,
- Zakon o prekršajima Brčko distrikta Bosne i Hercegovine³³,
- Zakon o krivičnom postupku Republike Srpske³⁴,
- Zakon o krivičnom postupku Federacije Bosne i Hercegovine³⁵,
- Zakon o krivičnom postupku Brčko distrikta Bosne i Hercegovine³⁶,
- Zakon o policiji i unutrašnjim poslovima Republike Srpske³⁷,
- Zakon o unutrašnjim poslovima Federacije Bosne i Hercegovine³⁸,
- Zakon o policiji Brčko distrikta Bosne i Hercegovine³⁹,
- Zakon o osnovama sigurnosti saobraćaja na putevima u Bosni i Hercegovini⁴⁰,
- Zakon o javnom redu i miru Republike Srpske⁴¹,
- Zakon o javnom redu i miru Brčko distrikta Bosne i Hercegovine⁴²,
- Zakon o prekršajima protiv javnog reda i mira Kantona Sarajevo⁴³,
- Zakon o javnom redu i miru Zeničko-dobojskog kantona⁴⁴,
- Zakon o prekršajima protiv javnog reda i mira Srednjobosanskog kantona⁴⁵,
- Zakon o javnom redu i miru Tuzlanskog kantona⁴⁶,
- Zakon o javnom redu i miru Hercegovačko-neretvanskog kantona⁴⁷.

Zakonom o policiji i unutrašnjim poslovima Republike Srpske, Zakonom o unutrašnjim poslovima Federacije Bosne i Hercegovine i Zakonom o policiji Brčko distrikta Bosne i Hercegovine propisani su policijski poslovi, postupanje policijskih službenika prema osobama lišenim slobode, osnovi lišenja slobode kao i način ograničavanja slobode kretanja lica na određenom prostoru ili u određenom objektu. Navedenim zakonima, policijskim službenicima propisana su policijska ovlaštenja radi sprečavanja krivičnih djela, prekršaja, održavanja javnog

²⁹ „Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine“, br. 36/03, 37/03, 21/04, 69/04, 18/05, 42/10, 42/11, 59/14 i 76/14;

³⁰ „Službeni glasnik Brčko distrikta Bosne i Hercegovine“, broj: 33/13;

³¹ „Službeni glasnik Republike Srpske“, broj: 63/14

³² „Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine“, broj: 63/14

³³ „Službeni glasnik Brčko distrikta Bosne i Hercegovine“, br. 24/07, 29/16;

³⁴ „Službeni glasnik Republike Srpske“, br. 53/12, 91/17 i 66/18

³⁵ „Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine“, br.35/03, 37/03, 56/03, 78/04, 28/05, 55/06, 27/07, 53/07, 09/09, 12/10, 08/13 i 59/14;

³⁶ „Službeni glasnik Brčko distrikta Bosne i Hercegovine“, br.34/13- prečišćen tekst i 27/14;

³⁷ „Službeni glasnik Republike Srpske“, br. 57/16 i 110/16;

³⁸ „Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine“, br. 49/05 i 81/14;

³⁹ „Službeni glasnik Brčko distrikta Bosne i Hercegovine“, br. 31/09, 60/10 i 31/11;

⁴⁰ „Službeni glasnik Bosne i Hercegovine“, br. 6/06, 75/06, 44/07, 84/09, 48/10, 18/13 i 8/17;

⁴¹ „Službeni glasnik Republike Srpske“, broj: 11/15;

⁴² „Službeni glasnik Brčko distrikta Bosne i Hercegovine“, br. 32/09 i 14/10;

⁴³ „Službene novine Kantona Sarajevo“, br. 18/07 i 7/08;

⁴⁴ „Službene novine Zeničko-dobojskog kantona“, br. 8/00, 15/03, 11/01 i 8/08;

⁴⁵ Na sjednici održanoj 9. februara 2010. godine, Skupština Srednjobosanskog kantona donijela je Zakon o prekršajima protiv javnog reda i mira Srednjobosanskog kantona, akt br. 01-02-77/2010;

⁴⁶ „Službene novine Tuzlanskog kantona“, br. 11/01, 11/07 i 14/11;

⁴⁷ „Službene novine Hercegovačko-neretvanskog kantona“, broj: 2/05;

reda i mira, kontrole bezbjednosti saobraćaja, obezbjeđenja javnih skupova, obezbjeđenja lica i imovine⁴⁸.

Da bi se neko lice lišilo slobode potrebno je da se kumulativno ispune dva uslova. Prvi, ako postoje osnove sumnje da je to lice učinilo krivično djelo ili prekršaj. Drugi, ako postoji bilo koja zakonska osnova/razlog za određivanje mjere pritvora⁴⁹.

Kada se osoba liši slobode, tzv. policijski pritvor/zadržavanje, može trajati najviše 24 sata, u kojem se roku osoba lišena slobode mora predati nadležnom tužiocu. Policijski pritvor odnosno zadržavanje lica lišenih slobode uglavnom se provodi na osnovu odredaba zakona o prekršajima⁵⁰ koji prekršaj definišu kao protivpravno djelo koje predstavlja kršenje propisa javnog poretku ili drugih društvenih vrijednosti koje nisu zaštićene krivičnim zakonima i drugim zakonima u kojima su propisana krivična djela, kao i kršenje drugih propisa kojima su određena obilježja prekršaja i za koje su propisane sankcije⁵¹.

Prema podacima dobijenim uvidom u evidencije o licima lišenim slobode Ombudsmeni Bosne i Hercegovine konstatuju da se mjera zadržavanja uglavnom određuje za prekršaje propisane odredbama Zakona o osnovama bezbjednosti saobraćaja na putevima u Bosni i Hercegovini i zakona o javnom redu i miru. Svako lišenje slobode može biti određeno samo ako se ista svrha ne može ostvariti drugom mjerom, mora biti razumno i u skladu s prirodom počinjenog prekršaja, a mora se voditi računa o starosti i drugim ličnim svojstvima te osobe, tako da dužina trajanja lišenja slobode odgovara okolnostima. U slučaju da je lice lišeno slobode i zadržano, ima pravo na kontaktiranje samo jednog lica, pristup hitnoj medicinskoj pomoći, ukoliko je to potrebno i da bude obaviješteno o maksimalnom broju sati ili dana koje kao okrivljeno/zadržano lice može provesti na zadržavanju prije izvođenja na sud. U slučaju da lice bude lišeno slobode i zadržano zbog učinjenog prekršaja odmah će mu se uručiti dokument o pravima okrivljenih i zadržanih lica⁵². Ovlašteni policijski službenik ili druga službena lica, koja su ovlaštena posebnim zakonom, mogu lice zatečeno u vršenju prekršaja zadržavanjem lišiti slobode. Ako se lice zatečeno u vršenju prekršaja i lišeno slobode ne može odmah privesti na sud, ovlašteni policijski službenik može počinioča prekršaja zadržati najduže 12 sati⁵³. Po isteku vremena zadržavanja, osoba mora biti predata nadležnom tužilaštvu, суду ili drugom nadležnom organu ili će se pustiti na slobodu.

⁴⁸ Član 29. *Zakona o policiji i unutrašnjim poslovima Republike Srpske*, član 36. *Zakona o unutrašnjim poslovima Federacije Bosne i Hercegovine*, član 62. *Zakona o policiji Brčko distrikta Bosne i Hercegovine*;

⁴⁹ Član 204. stav 1 *Zakona o krivičnom postupku Republike Srpske*, član 153. stav 1 *Zakona o krivičnom postupku Federacije Bosne i Hercegovine*, član 139. stav 1 *Zakona o krivičnom postupku Brčko distrikta Bosne i Hercegovine*;

⁵⁰ *Zakon o prekršajima Republike Srpske*, Službeni glasnik Republike Srpske, 63/14; 36/15 – odluka US; 110/16 i 100/17; *Zakon o prekršajima Federacije Bosne i Hercegovine*, „Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine“, broj: 63/14; *Zakon o prekršajima Brčko distrikta Bosne i Hercegovine*, „Službeni glasnik Brčko distrikta Bosne i Hercegovine“, br. 24/07 i 29/16;

⁵¹ Član 2. *Zakona o prekršajima Republike Srpske*, član 2. *Zakona o prekršajima Federacije Bosne i Hercegovine*, član 3. *Zakona o prekršajima Brčko distrikta Bosne i Hercegovine*;

⁵² Članovi 9. i 10. *Zakona o prekršajima Republike Srpske*, član 4. *Zakona o prekršajima Federacije Bosne i Hercegovine*, član 7. *Zakona o prekršajima Brčko distrikta Bosne i Hercegovine*;

⁵³ Član 170. stav 3 *Zakona o prekršajima Republike Srpske*, član 17. stav 1 *Zakona o prekršajima Federacije Bosne i Hercegovine*, član 8. stav 1. *Zakona o prekršajima Brčko distrikta Bosne i Hercegovine*;

Pritvor se može odrediti samo pod uvjetima propisanim u zakonima o krivičnom postupku i samo ako se ista svrha ne može ostvariti drugom mjerom⁵⁴. Ukoliko se uputi prijedlog za određivanje pritvora prema sudu, nadležni sud u roku od 24 sata odlučuje o prijedlogu za pritvor. Lice može biti lišeno slobode ako postoji osnovana sumnja da je počinilo krivično djelo, a mjera pritvora se protiv tog lica može odrediti:

- a) ako se krije ili ako postoje druge okolnosti koje ukazuju na opasnost od bjekstva,
- b) ako postoji osnovana bojazan da će uništiti, sakriti, izmijeniti ili falsifikovati dokaze ili tragove važne za krivični postupak ili ako naročite okolnosti ukazuju da će ometati krivični postupak utjecanjem na svjedoce, saučesnike ili prikrivače,
- c) ako naročite okolnosti opravdavaju bojazan da će ponoviti krivično djelo ili da će dovršiti pokušano krivično djelo ili da će učiniti krivično djelo kojim prijeti, a za ta krivična djela može se izreći kazna zatvora od tri godine ili teža kazna i
- d) u vanrednim okolnostima, ako je riječ o krivičnom djelu za koje se može izreći kazna zatvora od deset godina ili teža kazna, a koje je posebno teško s obzirom na način izvršenja ili posljedice krivičnog djela, ako bi puštanje na slobodu rezultiralo stvarnom prijetnjom narušavanja javnog reda⁵⁵.

Dakle, bez sudske odluke osoba u pritvoru može biti zadržana najviše 24 sata, nakon kojih mora biti donesena odluka kojom se prema osobi lišenoj slobode određuje mjera pritvora ili se osoba pušta na slobodu. Ukoliko sudija ne prihvati prijedlog određivanja pritvora, tužilac može uložiti žalbu na rješenje.⁵⁶

Svi su pred zakonom jednaki i imaju pravo bez ikakve razlike na podjednaku zaštitu. Zakoni o krivičnom postupku Republike Srpske, Federacije Bosne i Hercegovine, i Brčko distrikta Bosne i Hercegovine propisuju da se osoba lišena slobode mora na maternjem jeziku ili jeziku koji razumije odmah obavijestiti o razlozima lišavanja slobode i istovremeno prije prvog ispitivanja poučiti da nije dužna dati iskaz.⁵⁷ Osoba lišena slobode ima pravo uzeti branioca kojeg može sama izabrati, a ukoliko zbog svog imovnog stanja ne može snositi troškove obrane postavit će se branilac po službenoj dužnosti na njen zahtjev⁵⁸. Osoba lišena slobode/pritvorenik ima pravo na slobodnu i neometanu komunikaciju s braniocem. Pritvorenik ne može koristiti mobilni telefon, ali ima pravo, u skladu s kućnim redom, a pod nadzorom uprave pritvora, o svom trošku obavljati telefonske razgovore⁵⁹.

---

⁵⁴ Član 196. stav 1 *Zakona o krivičnom postupku Republike Srpske*, član 145. stav 1 *Zakona o krivičnom postupku Federacije Bosne i Hercegovine*, član 131. stav 1 *Zakona o krivičnom postupku Brčko distrikta Bosne i Hercegovine*;

⁵⁵ Član 197. *Zakona o krivičnom postupku Republike Srpske*, član 146. *Zakona o krivičnom postupku Federacije Bosne i Hercegovine*, član 132. *Zakona o krivičnom postupku Brčko distrikta Bosne i Hercegovine*;

⁵⁶ Član 204. stav 7 *Zakona o krivičnom postupku Republike Srpske*, član 153. stav 7 *Zakona o krivičnom postupku Federacije Bosne i Hercegovine*, član 139. stav 7 *Zakona o krivičnom postupku Brčko distrikta Bosne i Hercegovine*;

⁵⁷ Član 5. stav 1 *Zakona o krivičnom postupku Republike Srpske*; član 5. stav 1 *Zakona o krivičnom postupku Federacije Bosne i Hercegovine*; član 5. stav 1 *Zakona o krivičnom postupku Brčko distrikta Bosne i Hercegovine*;

⁵⁸ Član 5. stav 2 *Zakona o krivičnom postupku Republike Srpske*, član 5. stav 2 *Zakona o krivičnom postupku Federacije Bosne i Hercegovine*, član 5. stav 2 *Zakona o krivičnom postupku Brčko distrikta Bosne i Hercegovine*;

⁵⁹ Član 209. stavovi 4 i 5 *Zakona o krivičnom postupku Republike Srpske*, član 158. stavovi 4 i 5 *Zakona o krivičnom postupku Federacije Bosne i Hercegovine* i član 144. stavovi 4 i 5 *Zakona o krivičnom postupku Brčko distrikta Bosne i Hercegovine*;

Pretresanje osobe obavlja osoba istog spola, a pritvor se izvršava tako da se ne vrijeđa osoba i dostojanstvo pritvorenika⁶⁰. Ovlaštene službene osobe pri izvršavanju pritvora mogu upotrijebiti prinudna sredstva samo u slučajevima određenim zakonom⁶¹. Pritvorenici se smještaju u prostorije odgovarajuće veličine koje udovoljavaju potrebnim zdravstvenim uvjetima. U istu prostoriju ne smiju biti smještene osobe različitog spola. U pravilu, pritvorenici se neće smjestiti u istu prostoriju s osobama koje izdržavaju kaznu zatvora. Pritvorenik se neće smjestiti u istu prostoriju s osobama koje bi na njega mogle štetno djelovati ili s osobama s kojima bi druženje moglo štetno utjecati na vođenje postupka.⁶² Također, maloljetnik izdržava pritvor odvojeno od punoljetnih osoba⁶³. Prilikom prijema u pritvor od pritvorenika će se oduzeti predmeti u vezi s krivičnim djelom, a ostali predmeti koje pritvorenik ne smije imati u pritvoru prema njegovoj će se uputi čuvati ili predati osobi koju odredi pritvorenik⁶⁴. O svakom pokretanju postupka prema maloljetniku obavještava se nadležni organ starateljstva⁶⁵. Pritvorenici imaju pravo na osmosatni neprekidni odmor u vremenu od 24 sata. Dozvoljeno je da posjeduju predmete za ličnu upotrebu, higijenske potrepštine, te druge predmete u količini i veličini koja ne ometa boravak u prostoriji i ne remeti kućni red⁶⁶. Prava i slobode pritvorenika mogu biti ograničeni samo u mjeri potrebnoj da se ostvari svrha radi koje je određen pritvor, spriječi bjekstvo pritvorenika, spriječi izvršenje krivičnog djela i otkloni opasnost po život i zdravlje ljudi⁶⁷. Uprava ustanove prikuplja, obrađuje i pohranjuje podatke o pritvorenicima koji se odnose na identitet pritvorenika i njihovo psihofizičko stanje, trajanje produženja i ukidanja pritvora, rad i ponašanje pritvorenika, izrečene disciplinske mjere i sl⁶⁸. Evidencije o pritvorenicima vode nadležna ministarstva, odnosno Ministarstvo unutrašnjih poslova Republike Srpske i Federalno ministarstvo pravde, dok u Brčko distriktu Bosne i Hercegovine evidenciju o pritvorenicima vodi Osnovni sud.

Obezbjedenje prostorija za zadržavanje lica lišenih slobode vrši se neposrednim nadzorom od strane policijskih službenika, i uspostavljanjem sistema videonadzora⁶⁹. Ombudsmeni Bosne i Hercegovine u kontekstu navedenog žele ukazati da u Bosni i Hercegovini nije uspostavljen zakonodavni okvir o primjeni videonadzora. Neophodno je istaći mogućnost kolizije uspostavljanja i funkcionalisanja videonadzora s principima zaštite prava na privatnost i zaštite ličnih podataka, te u tom kontekstu istiću da je neophodno donijeti posebne propise o videonadzoru ili u postojeći Zakon o zaštiti ličnih podataka integrisati odredbe kojima se

⁶⁰ Član 116. *Zakona o krivičnom postupku Republike Srpske*, član 66. *Zakona o krivičnom postupku Federacije Bosne i Hercegovine* i član 52. *Zakona o krivičnom postupku Brčko distrikta Bosne i Hercegovine*;

⁶¹ Član 206. *Zakona o krivičnom postupku Republike Srpske*, član 155. *Zakona o krivičnom postupku Federacije Bosne i Hercegovine* i član 141. *Zakona o krivičnom postupku Brčko distrikta Bosne i Hercegovine*;

⁶² Član 207. *Zakona o krivičnom postupku Republike Srpske*, član 156. *Zakona o krivičnom postupku Federacije Bosne i Hercegovine* i član 142. *Zakona o krivičnom postupku Brčko distrikta Bosne i Hercegovine*;

⁶³ Član 380. *Zakona o krivičnom postupku Federacije Bosne i Hercegovine*;

⁶⁴ Član 208. *Zakona o krivičnom postupku Republike Srpske*, član 157. *Zakona o krivičnom postupku Federacije Bosne i Hercegovine* i član 143. *Zakona o krivičnom postupku Brčko distrikta Bosne i Hercegovine*;

⁶⁵ Član 368. *Zakona o krivičnom postupku Federacije Bosne i Hercegovine*;

⁶⁶ Član 208. stavovi 1 i 2 *Zakona o krivičnom postupku Republike Srpske*, član 157. stavovi 1 i 2 *Zakona o krivičnom postupku Federacije Bosne i Hercegovine* i član 143. stavovi 1 i 2 *Zakona o krivičnom postupku Brčko distrikta Bosne i Hercegovine*;

⁶⁷ Član 206. stav 2 *Zakona o krivičnom postupku Republike Srpske*, član 155. stav 2 *Zakona o krivičnom postupku Federacije Bosne i Hercegovine* i član 141. stav 2 *Zakona o krivičnom postupku Brčko distrikta Bosne i Hercegovine*;

⁶⁸ Član 206. stav 3 *Zakona o krivičnom postupku Republike Srpske*, član 155. stav 3 *Zakona o krivičnom postupku Federacije Bosne i Hercegovine* i član 141. stav 3 *Zakona o krivičnom postupku Brčko distrikta Bosne i Hercegovine*;

⁶⁹ Evropska zatvorska pravila, II dio, Upućivanje i smještaj, Član 18.10.:“Smještaj svih zatvorenika bit će u uvjetima najmanje ograničavajućeg stepena osiguranja u skladu s rizikom od bijega zatvorenika, njihovog samoozljedivanja odnosno ozljeđivanja drugih zatvorenika“.

detaljno reguliše primjena sistema videonadzora u prostorijama za zadržavanje lica lišenih slobode u institucijama za sprovođenje zakona.

Ombudsmeni Bosne i Hercegovine svjesni su činjenice da se sistem videonadzora u prostorijama za zadržavanje lica lišenih slobode u institucijama za sprovođenje zakona primjenjuje samo u svrhu prevencije i otkrivanja nepoželjnih ponašanja, ali istovremeno ukazuju na obavezu poštivanja prava na privatnost⁷⁰.

---

⁷⁰ Evropska zatvorska pravila, II dio, Upućivanje i smještaj, 18.1.: “Smještaj zatvorenika, a posebno njihov smještaj u spavaonice, poštovati će ljudsko dostojanstvo i, u najvećoj mogućoj mjeri, privatnost“.

IV. INSTITUCIONALNI MEHANIZMI

U ovom poglavlju Izvještaja obrađeni su institucionalni mehanizmi nadležni za provođenje tzv. unutrašnjih ili policijskih poslova, odnosno poslova čijim se obavljanjem ostvaruje zaštita sigurnosti građana i imovine, kao i drugi poslovi kojim se ostvaruju ljudska prava i slobode.

4.1. Ministarstvo unutrašnjih poslova Republike Srpske

Ministarstvo unutrašnjih poslova Republike Srpske jedno je od ministarstava Vlade Republike Srpske koje se bavi unutrašnjim poslovima Republike Srpske. Ministarstvo obavlja poslove državne uprave koji se odnose na zaštitu od ugrožavanja Ustavom utvrđenog pravnog poretku i ugrožavanja sigurnosti Republike Srpske, kao i zaštitu života i lične sigurnosti građana⁷¹.

Za obavljanje policijskih, unutrašnjih i drugih poslova uspostavljene su osnovne i unutrašnje jedinice. Osnovna organizaciona jedinica koja funkcioniše izvan sjedišta Ministarstva je Policijska uprava, dok su *Zakonom o policiji i unutrašnjim poslovima*⁷² kao unutrašnje organizacione jedinice koje funkcionišu izvan sjedišta Ministarstva, uspostavljene: sektor, policijska stanica, odjeljenje, jedinica, operativno dežurstvo, odsjek, grupa, tim i stanično odjeljenje policije. U okviru Ministarstva unutrašnjih poslova Republike Srpske funkcioniše deset policijskih uprava, i to: Banja Luka, Doboј, Bijeljina, Istočno Sarajevo, Trebinje, Prijedor, Zvornik, Gradiška, Mrkonjić-Grad i Foča.

S ciljem utvrđivanja stanja na terenu, kao i upoznavanja službenih lica s mandatom Preventivnog mehanizma, predstavnici Institucije ombudsmena izvršili su posjete sljedećim policijskim upravama u okviru ovog Ministarstva: Banja Luka, Doboј, Bijeljina i Prijedor. Tokom posjete, predstavnici Institucije ombudsmena posebno su obratili pažnju i na materijalne uvjete u prostorijama za zadržavanje osoba lišenih slobode u policijskim stanicama koje se nalaze u sastavu gore navedenih policijskih uprava.

Na nivou Ministarstva unutrašnjih poslova Republike Srpske postoji elektronska evidencija lica lišenih slobode koja omogućava službenicima iz različitih policijskih stanica s područja Republike Srpske da, uz korištenje vlastitog naloga, izvrše uvid u evidencije različitih policijskih stanica. Na ovaj način objedinjeni su svi predmeti lica lišenih slobode na području Republike Srpske. Odredba člana 141. *Zakona o policiji i unutrašnjim poslovima Republike Srpske*, propisuje, da Ministarstvo unutrašnjih poslova Republike Srpske vodi elektronsku evidenciju lica lišenih slobode po bilo kojoj osnovi. U skladu sa zakonskim propisom ministar unutrašnjih poslova Republike Srpske donio je Uputstvo o postupanju s licima lišenim slobode kojim je definisano, da se „*Uputstvom propisuje način prihvata lica lišenih slobode u prostorije organizacione jedinice Ministarstva unutrašnjih poslova Republike Srpske, vođenje evidencije o licima lišenim slobode, dokumentacije koja se odnosi na službenu radnju lišenja slobode, smještaj i higijenske uslove, pravila ponašanja lica lišenih slobode, te postupak i ponašanje policijskog službenika u odnosu na lice lišeno slobode*“.
Član 9. ovog Uputstva propisuje da se evidencija vodi u elektronskom obliku i obuhvata sljedeće; podatke o licu, podatke o lišenju slobode, podatke o preuzimanju lica lišenog slobode od strane drugog organa, podatke o

⁷¹ Član 2. *Zakona o policiji i unutrašnjim poslovima Republike Srpske*;

⁷² Član 10. stav 2 *Zakona o policiji i unutrašnjim poslovima Federacije Bosne i Hercegovine*;

preuzimanju lica lišenog slobode radi kriminalističke obrade od strane policijskih službenika unutar organizacione jedinice koja je izvršila lišenje slobode, podatke o komunikaciji s nadležnim sudom i tužilaštvom, podatke o načinu transporta-dovođenja ili sprovođenja lica lišenog slobode. Također, ovim podzakonskim aktom predviđeno je da nadzor i kontrolu podataka koji se unose u evidenciju i potvrda koje se izdaju u skladu s ovim Uputstvom vrši rukovodilac organizacione jedinice koja je izvršila lišenje slobode. U vezi s tim, rukovodioci organizacionih jedinica koji imaju pristup ovim podacima odgovaraju za zaštitu ličnih podataka lica lišenih slobode.

Uzimajući u obzir sve navedene podatke koje ova evidencija sadrži Ombudsmeni i u ovom Izveštaju ukazuju da nadležni organ, konkretno rukovodioci koji imaju pristup ličnim podacima građana prilikom pohranjivanja i obrade istih moraju voditi računa o zaštiti ličnih podataka poštujući međunarodne⁷³ i domaće⁷⁴ propise iz ove oblasti. Nedostatak evidencije sastoji se u tome što nije usklađena s odredbama Krivičnog zakonika Republike Srpske od 2017. godine, te se članovi - paragrafi za pojedina krivična djela u evidenciji ne podudaraju s članovima krivičnih djela koja su izvršena.

Nakon dostavljanja radne verzije ovog Izveštaja na uvid, Ministarstvo unutrašnjih poslova Republike Srpske u aktu⁷⁵ navodi sljedeće:

„Nakon analize Specijalnog izveštaja, saglasni smo s utvrđenim stanjem na terenu i datim preporukama.

Ministarstvo unutrašnjih poslova Republike Srpske će u narednom periodu nastojati da poduzme konkretnе mjere za adekvatno opremanje, kao i obezbjeđenje novih prostorija u kojim borave lica lišena slobode.

Uzimajući u obzir da navedeno iziskuje znatna finansijska sredstva, Ministarstvo će u skladu s godišnjim budžetom, te uz eventualnu podršku međunarodnih partnera poduzeti sve aktivnosti za adekvatno opremanje i obezbjeđenje novih prostorija u kojima borave lica lišena slobode.“

4.1.1. Policijska uprava Banja Luka

Policijska uprava Banja Luka obuhvata 12 policijskih stanica, i to: Policijska stanica Centar, Policijska stanica Lazarevo, Policijska stanica Obilićevo, Policijska stanica Lauš, Policijska stanica Potkozarje, Policijska stanica Intervencije, Policijska stanica BS Banja Luka, Policijska stanica Laktaši, Policijska stanica Prnjavor, Policijska stanica Kneževo, Policijska stanica Čelinac i Policijska stanica Kotor-Varoš.

Policijska stanica Centar

Posjeta Policijskoj stanici Centar u okviru Policijske uprave Banja Luka obavljena je dana 22.10.2018. godine.

---

⁷³ Konvencija za zaštitu pojedinaca pri automatskoj obradi ličnih podataka;

⁷⁴ Zakon o zaštiti ličnih podataka u Bosni i Hercegovini („Službeni glasnik u BiH”, br.49/06 i 76/11);

⁷⁵ Akt Ministarstva unutrašnjih poslova Republike Srpske, broj: S/M -2-052-2578/18 od 01.03.2019. godine;

Razgovor s predstavnicima uprave

U razgovoru sa službenim licem, odnosno komandirom Policijske stanice⁷⁶ ukazano je na razlog posjete, kao i na ciljeve koji se istom žele postići. Komandir je ukratko predstavio Policijsku stanicu i ukazao na osnovne poteškoće u funkcionisanju ove stanice. Tokom razgovora istaknuto je da, prema Pravilniku o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mesta Ministarstva unutrašnjih poslova Republike Srpske, trenutno imaju nepotpunjena mjesta za 24 policijska službenika, s tim da u narednom periodu očekuju angažovanje novih dvadesetak mladih policajaca. Također je istaknuto da u prostorijama za zadržavanje lica lišenih slobode ne postoji adekvatan videonadzor.

Prilikom obavljenog razgovora konstatovano je da je u toku 2018. godine registrovan slučaj samoubistva u prostorijama za zadržavanje, kada je lice lišeno slobode uz pomoć plahte izvršilo samoubistvo vješanjem.

Predstavnici Policijske stanice Centar istakli su da imaju veoma dobru saradnju s nadležnim tužilaštvom i centrom za socijalni rad.

Prostorni resursi

Kapacitet prostorija za zadržavanje Policijske stanice Centar obuhvata tri prostorije sa po dva kreveta, s tim da se u navedene prostorije smještaju i lica drugih policijskih stanica koje pripadaju Policijskoj upravi Banja Luka. Ombudsmeni uočavaju da postojeći kapaciteti ove Policijske uprave u pogledu broja prostorija za zadržavanje ne zadovoljavaju potrebe, te se iz tog razloga nameće pitanje da li se u konkretnim situacijama kada je veći broj lica lišenih slobode, može obezbijediti da odvojeno budu smješteni muškarci, žene i maloljetnici u situacijama kada su istovremeno privredni, a što nam je potvrđeno i u razgovoru.

Prilikom obilaska prostorija za zadržavanje uočeno je da se u prostorijama nalaze željezni kreveti na sprat. Plahta na krevetima je bila čista, a deke uredno složene. Prostorije imaju prozore i omogućen je dotok prirodne svjetlosti. Prozori se ne otvaraju, ali postoji odgovarajući ventilacioni sistem. Prilikom boravka u prostorijama nije zapažen neugodan miris. Sve tri prostorije sadrže mokri čvor i lavabo (samo hladna voda), te sapun, toaletni papir i ubrus. Podovi su u dobrom stanju, prekriveni pločicama koje su uredno očišćene. Zidovi su na pojedinim mjestima išarani. Cjelokupna higijena u prostorijama ocijenjena je kao dobra. Grijanje je podno, s tim da se koristi i sistem zagrijavanja vazduha. Prostorije za zadržavanje pokrivene su videonadzorom (videonadzor ne pokriva mokri čvor), koji omogućava i audiosnimanje, u smislu poziva dežurnog policajca putem tastera. Istaknuto je da videonadzor nije adekvatan s obzirom na to da je pozicija kamere takva da pokriva samo manji dio prostorije.

Nadzor nad licima lišenim slobode, uz postojeći videonadzor, vrši se i neposrednim opažanjem na svakih 15 minuta. S obzirom na to da postoji audiosnimanje u prostorijama, zadržana lica u svakom trenutku mogu pozvati dežurnog službenika.

U trenutku posjete nije bilo zadržanih lica.

Ukupan broj zadržanih lica 172	Ženskih lica	51
	Muških lica	112
	Maloljetnih lica	6
	Stranih državljanina	3

Tabela s podacima o broju lica lišenih slobode u periodu od 01.01. do 30.09.2018. godine

⁷⁶ komandir Policijske stanice Centar, Banja Luka, Stojčić Jovan;

Ishrana

Zadržana lica obrok dobijaju nakon što istekne osam sati od trenutka lišavanja slobode. Navedeno je da se poštuju zahtjevi lica ukoliko neko zahtijeva specijalni režim ishrane zbog vjerskih, kulturnih ili zdravstvenih razloga. U okviru Policijske stanice ne postoji prostorija za pripremanje hrane, već se hrana kupuje i donosi licu lišenom slobode. Najčešće hranu donosi neko od članova porodice ili drugo lice, kojeg lice lišeno slobode obavijesti o lišenju slobode. U situaciji kada lice lišeno slobode to ne želi, a nema materijalnih sredstava, obrok mu se obezbjeđuje na trošak Ministarstva unutrašnjih poslova Republike Srpske.

Prava lica lišenih slobode

Kada su u pitanju prava lica lišenog slobode, uvidom u nasumično odabrane predmete utvrđeno je da su prilikom lišavanja slobode lica upoznata s pravima. Naime, u skladu s Uputstvom o postupanju s licima lišenim slobode⁷⁷ lica su upoznata s mogućnošću korištenja prava na branioca, prava na korištenje usluga medicinskog osoblja i medicinske pomoći, prava na kontaktiranje člana uže porodice, prijatelja i ostalih. Također, kada su u pitanju maloljetnici lišeni slobode, navedeno je da se o činjenici lišenja obavještavaju roditelji i nadležni centar za socijalni rad. Policijski službenik koji je izvršio lišenje slobode, licu lišenom slobode na licu mjesta saopćava razloge lišenja slobode i upoznaje ga s njegovim pravima. Nakon toga u službenim prostorijama popunjava obrasce, potvrde i zapisnike, a s ovim radnjama dužan je upoznati lice lišeno slobode koje ima pravo uvida u dokumentaciju, što dokazuje svojim potpisom. Osim toga, lice lišeno slobode dobija i primjerak svih potvrda koje se odnose na njegovo lišenje slobode.

Prilikom smještaja lica u prostorije za zadržavanje istaknuto je da se vodi računa o spolnoj strukturi, kao i o činjenici da se odvojeno smjeste maloljetna i punoljetna lica.

Uvidom u predmete zapaženo je da su licima lišenim slobode izdate odgovarajuće potvrde koje su i potpisane od strane lica lišenih slobode (potvrda o lišenju slobode, obrazac prava lica lišenog slobode, potvrda o prihvatu lica lišenog slobode, potvrda o predaji lica lišenog slobode, zapisnik o pregledu lica, zapisnik o pretresanju lica, potvrda o privremenom oduzimanju predmeta, potvrda o predaji privremeno oduzetih predmeta, potvrda o otpustu lica, potvrda o vraćanju privremeno oduzetih predmeta). U Policijskoj stanici Centar zaposlene su osobe oba spola, tako da pretrese vrši policijski službenik onog spola kojeg je i lice koje se pretresa. Prilikom vršenja pretresa sačinjava se zapisnik o pretresanju u kome su tačno opisani predmeti i isprave koji se oduzimaju. Zapisnik, pored lica koje je izvršilo pretres, potpisuje i lice na kojem/kod koga se vrši pretresanje. Oduzeti predmeti se čuvaju u ormariću za lične stvari, a dragocjenosti u posebnom sefu. Oduzeti predmeti licu se vraćaju kada se završi zadržavanje i ono tada potpisom potvrđuje da ih je primilo. Zadržanim licima se obavezno oduzimaju predmeti kojima bi mogli povrijediti sebe ili druge (kaiš, pertle, kravata, ogledalo, makaze...).

Iz uvida u nasumično odabrane predmete uočeno je da se evidencije uredno vode, odnosno da predmeti sadrže sve propisane potvrde i zapisnike.

⁷⁷ Uputstvo o postupanju s licima lišenim slobode donijelo je Ministarstvo unutrašnjih poslova Republike Srpske dana 22.06.2018. godine. Ovim Uputstvom propisan je način prihvata lica lišenih slobode u prostorije organizacione jedinice Ministarstva unutrašnjih poslova Republike Srpske, vođenje evidencije o licima lišenim slobode, dokumentacije koja se odnosi na službenu radnju lišenja slobode, smještaj i higijenske uslove, pravila ponašanja lica lišenih slobode, postupak i ponašanje policijskih službenika u odnosu na lice lišeno slobode.

Preporuke Ombudsmena Bosne i Hercegovine

Ministarstvu unutrašnjih poslova Republike Srpske, Policijskoj upravi Banja Luka, Policijskoj stanici Centar:

Ministarstvu unutrašnjih poslova Republike Srpske, Policijskoj upravi Banja Luka, Policijskoj stanici Centar:

- Da u postojećim prostorijama za zadržavanje uspostave videonadzor koji će omogućiti nadzor nad licima lišenim slobode, u svrhu prevencije bijega i njihovog samopovređivanja, a ujedno omogućiti i poštivanje ljudskog dostojanstva i u najvećoj mogućoj mjeri privatnost lica lišenih slobode.
- Da poduzmu neophodne aktivnosti s ciljem obezbjeđenja dodatnih smještajnih kapaciteta za lica lišena slobode.

4.1.2. Policijska uprava Prijedor

Policijska uprava Prijedor obuhvata deset policijskih stanica, i to: PS Prijedor 1, PS Prijedor 2, PS Kozarac, PS Omarska, PS BS Prijedor, PS Kozarska Dubica, PS Kostajnica, PS Novi Grad, PS Krupa na Uni i PS Oštara Luka.

Policijska stanica Prijedor 1

Posjeta Policijskoj stanici Prijedor 1 obavljena je dana 22.10.2018. godine.

Razgovor s predstavnicima uprave

Predstavnici Institucije ombudsmena su u razgovoru s komandirom Policijske stanice⁷⁸ upoznati s problemima s kojima se Policijska stanica suočava u radu. Naime, istaknuto je da kapaciteti za smještaj lica lišenih slobode kojima raspolaže ova Policijska uprava nisu dovoljni s obzirom na činjenicu da pet policijskih stanica s područja Grada Prijedora koriste iste prostorije za zadržavanje. Također, navedeno je da ne postoji videonadzor, što dodatno otežava rad policijskim službenicima.

Predstavnici uprave istakli su da postoji vrlo dobra saradnja s tužilaštvom, sudom i centrom za socijalni rad. Kada je u pitanju broj zaposlenih lica, navedeno je da isti nije usklađen s propisanom sistematizacijom radnih mjesta, odnosno da nedostaje desetak policijskih službenika.

Prostorni resursi

Policijska stanica Prijedor 1 raspolaže s dvije prostorije za zadržavanje lica u kojima se mogu smjestiti po dva lica. Navedene prostorije, osim Policijske stanice Prijedor 1, koriste i druge policijske stanice koje su u sastavu Policijske uprave Prijedor.

Prostorije za zadržavanje smještene su u pomoćnoj zgradbi, izvan objekta u kome je smještena Policijska stanica. Podovi su prekriveni pločicama koje su u dobrom stanju. Zidovi su okrećeni, s tim da su na istim uočljiva udubljenja i natpisi koje su napravila lica lišena slobode. Svaka prostorija za zadržavanje ima prozore koji se otvaraju s vanjske strane. Prozori su osigurani metalnim rupičastim pločama, tako da je dotok prirodne svjetlosti onemogućen, a zbog čega je i dotok svježeg vazduha veoma slab i nedovoljan. Prostorije sadrže sanitarni čvor i lavabo (samo hladna voda) koji su uredno očišćeni i u dobrom stanju, ali bez toaletnog papira, sapuna,

⁷⁸ Prilikom posjete dana 22.10.2018. godine razgovor je obavljen s komandirom Policijske stanice Prijedor 1, Lazić Goranom.

odnosno osnovnog higijenskog paketa. Kreveti su željezni, fiksirani za pod s čistom posteljinom i dekama. Grijanje u prostorijama je centralno. Ukupna ocjena higijene prostorija je na vrlo zadovoljavajućem nivou, nema neugodnih mirisa, a istaknuto je i da se prostorije čiste dva puta dnevno.

Prostorije nisu pokrivene videonadzorom. Nadzor nad licima lišenim slobode vrši se neposrednim opažanjem na svakih 15 minuta. U prostorijama nema tastera za pozivanje dežurnog policajca, što otežava mogućnost licu lišenom slobode da stupi u kontakt s dežurnim službenikom, posebno imajući u vidu činjenicu da su prostorije za zadržavanje smještene u pomoćnoj zgradici.

U trenutku posjete u prostorijama za zadržavanje nisu zatečena lica lišena slobode.

Ukupan broj zadržanih lica 118	Ženskih lica	3
	Muških lica	112
	Maloljetnih lica	1
	Stranih državljanina	3

Tabela s podacima o broju lica lišenih slobode u periodu od 01.01. do 30.09.2018. godine

Ishrana

Zadržana lica obrok dobijaju nakon proteka vremenskog roka od osam sati od trenutka lišavanja slobode. Prilikom obezbjeđivanja obroka, kako je rečeno, poštuju se zahtjevi lica koji se odnose na specijalni režim ishrane zbog vjerskih, kulturnih ili zdravstvenih razloga. U okviru Policijske stanice ne postoji prostorija za pripremanje hrane, te se hrana kupuje i donosi licu lišenom slobode.

Prava lica lišenih slobode

Uvidom u nasumične predmete utvrđeno je da su lica lišena slobode uredno obaviještena o pravima, te da su im izdate sve odgovarajuće potvrde u skladu s važećim propisima. U skladu s Uputstvom o postupanju s licima lišenim slobode⁷⁹ lica su upoznata s mogućnošću korištenja prava na branioca, prava na korištenje usluga medicinskog osoblja i medicinske pomoći, prava na kontaktiranje člana uže porodice, prijatelja i ostalih. Također, kada su u pitanju maloljetnici lišeni slobode, navedeno je da se o činjenici lišenja obavještavaju roditelji i nadležni centar za socijalni rad.

Prilikom smještaja lica u prostorije za zadržavanje istaknuto je da se vodi računa o spolnoj strukturi, kao i o činjenici da se odvojeno smjeste maloljetna i punoljetna lica. Policijska stanica Prijedor 1 među zaposlenim ima lica oba spola, tako da se obavezno vodi računa o ovoj činjenici kada se vrši pretres lica. Također je istaknuto da postoji dobra saradnja među policijskim stanicama Policijske uprave Prijedor, te da, ukoliko se desi situacija da u trenutku lišenja slobode lica ženskog spola, Policijska stanica Prijedor 1 nema dežurnu službenicu ženskog spola, angažuje se službenica iz druge policijske stanice u sklopu ove Policijske uprave. Prilikom vršenja pretresa sačinjava se zapisnik o pretresanju u kome su tačno opisani predmeti i isprave

⁷⁹ Uputstvo o postupanju s licima lišenim slobode donijelo je Ministarstvo unutrašnjih poslova Republike Srpske dana 22.06.2018. godine. Ovim Uputstvom propisan je način prihvata lica lišenih slobode u prostorije organizacione jedinice Ministarstva unutrašnjih poslova Republike Srpske, vođenje evidencije o licima lišenih slobode, dokumentacije koja se odnosi na službenu radnju lišenja slobode, smještaj i higijenske uslove, pravila ponašanja lica lišenih slobode, postupak i ponašanje policijskih službenika u odnosu na lice lišeno slobode.

koji se oduzimaju. Zapisnik, pored lica koje je izvršilo pretres, potpisuje i lice na kojem/kod koga se vrši pretresanje. Oduzeti predmeti licu se vraćaju kada se završi zadržavanje i ono tada potpisom potvrđuje da ih je primilo. Zadržanim licima se obavezno oduzimaju predmeti kojim bi mogli povrijediti sebe ili druge (kaiš, pertle, kravata, ogledalo, makaze...). Iz uvida u nasumično odabrane predmete uočeno je da se evidencije uredno vode, odnosno da predmeti sadrže sve propisane potvrde i zapisnike.

Preporuke Ombudsmena Bosne i Hercegovine

Ministarstvu unutrašnjih poslova Republike Srpske, Policijskoj upravi Prijedor, Policijskoj stanici Prijedor 1:

- Da izvrše adaptaciju prostorija za zadržavanje, tako da se omogući dotok svježeg vazduha i prirodne svjetlosti;
- Da u postojećim prostorijama za zadržavanje uspostave videonadzor koji će omogućiti nadzor nad licima lišenih slobode, u svrhu prevencije bijega i njihovog samopovređivanja, a ujedno omogućiti i poštivanje ljudskog dostojanstva i u najvećoj mogućoj mjeri privatnost lica lišenih slobode;
- Da u prostorijama za zadržavanje instaliraju taster za pozivanje službenog lica;
- Da poduzmu neophodne aktivnosti s ciljem obezbjeđenja dodatnih smještajnih kapaciteta za lica lišena slobode.

4.1.3. Policijska uprava Doboј

Policijska uprava obuhvata devet policijskih stanica, i to: PS Doboј 1, PS Doboј 2, PS BS Doboј, PS Teslić, PS Derventa, PS Modriča, PS Petrovo, PS Brod i PS Stanari.

Policijska stanica Doboј 1

Posjeta Policijskoj stanici Doboј 1 obavljena je dana 23.10.2018. godine.

Razgovor s predstavnicima uprave

U razgovoru sa službenim licem, odnosno komandirom Policijske stanice⁸⁰ ukazano je na razlog posjete, kao i na ciljeve koji se istom žele postići. Komandir Policijske stanice ukratko je predstavio Policijsku stanicu i ukazao na osnovne probleme s kojima se Policijska stanica suočava u radu. Navedeno je da trenutna popunjenoš radnih mjesta nije zadovoljavajuća, što predstavlja otežavajuću okolnost u radu, ali da u narednom periodu očekuju angažovanje pet novih mladih policijskih službenika.

Predstavnici Policijske stanice Doboј 1 istakli su da imaju veoma dobru saradnju s nadležnim tužilaštvom i centrom za socijalni rad.

Nadalje, naglašeno je da četiri organizacione jedinice u okviru Policijske uprave Doboј koriste iste prostorije za zadržavanje. Također, istaknuto je da se gradi novi objekat u okviru kojeg će se nalaziti i prostorije za zadržavanje, a koje će biti izgrađene u skladu s evropskim standardima⁸¹.

⁸⁰ Prilikom posjete dana 23.10.2018. godine razgovor je obavljen s komandirom Policijske stanice Doboј 1, Đukanović Ljubišom.

⁸¹ Standardi Evropskog komiteta za sprečavanje mučenja i nečovječnog ili ponižavajućeg postupanja ili kažnjavanja (Standardi CPT-a).

Navedeno je da se objekat gradi zahvaljujući sredstvima UNDP-a. Prelazak u nove prostorije očekuje se krajem tekuće ili početkom naredne godine.

Prostorni resursi

Policjska stanica Doboj 1 raspolaže s dvije prostorije za zadržavanje lica lišenih slobode. U jednoj od prostorija se nalazi krevet, dok je druga opremljena drvenim klupama i služi za smještaj lica koja se zadržavaju u kraćem vremenskom periodu. Higijenski uslovi u obje prostorije su dobri, sanitarni čvorovi su uredni i čisti, nema neugodnih mirisa. Postoji lavabo s hladnom vodom i u obje prostorije se nalaze sapun, toaletni papir, ubrus, plastične čaše i tanjiri. Zidovi su okrećeni i čisti, na podu su pločice koje su u dobrom stanju. Grijanje u prostorijama je podno. Osvjetljenje je vještačko, postoje prozori, ali je dotok prirodne svjetlosti i svježeg vazduha nedovoljan, s obzirom na to da su prozori obezbijeđeni metalnim rupičastim pločama. U prostoriji u kojoj se nalazi željezni krevet, konstatovano je da je fiksiran za pod, da je gornji dio tapeciran, te je opremljen s dvije deke. Prostorija s krevetom adaptirana je poslije poplava 2014. godine, kada su prostorije u prizemlju pretrpjеле štetu.

Prostorije su pokrivenе videonadzorom bez audiosnimanja, koji ne pokriva sanitarni čvor.

Nadzor nad licima lišenim slobode vrši se i neposrednim opažanjem na svakih 15 minuta. U prostorijama je ranije postojao taster za pozivanje dežurnog službenog lica, međutim isti, nakon štete prouzrokovane poplavama, više nije u funkciji. Prostorije za zadržavanje su smještene u objektu koji se nalazi pored objekta Policijske stanice Doboj 1.

U trenutku posjete u prostorijama za zadržavanje nisu zatečena lica lišena slobode.

Ukupan broj zadržanih lica 64	Ženskih lica	3
	Muških lica	61
	Maloljetnih lica	0
	Stranih državljana	0

Tabela s podacima o broju lica lišenih slobode u periodu od 01.01. do 30.09.2018. godine

Ishrana

Zadržana lica obrok dobijaju nakon proteka vremenskog roka od osam sati od trenutka lišavanja slobode. Kada je u pitanju količina i vrsta hrane, kako uprava navodi, poštuju se zahtjevi lica, posebno ukoliko lice zahtijeva specijalni režim ishrane zbog vjerskih, kulturnih ili zdravstvenih razloga. Hrana se ne priprema u prostorijama Policijske stanice, već se kupuje i donosi licu lišenom slobode.

Prava lica lišenih slobode

Na osnovu uvida u nasumično odabrane predmete iz evidencije lica lišenih slobode u Policijskoj stanici Doboj 1 utvrđeno je da su lica lišena slobode uredno obaviještena o pravima, te da su im izdate sve odgovarajuće potvrde u skladu s važećim propisima. U skladu s Uputstvom lica su upoznata s mogućnošću korištenja prava na branioca, prava na korištenje usluga medicinskog osoblja i medicinske pomoći, prava na kontaktiranje člana uže porodice, prijatelja i ostalih. Također, kada su u pitanju maloljetnici lišeni slobode, navedeno je da se o činjenici lišenja obavještavaju roditelji i nadležni centar za socijalni rad.

Prilikom smještaja lica u prostorije za zadržavanje istaknuto je da se vodi računa o spolnoj strukturi, kao i o činjenici da se odvojeno smjeste maloljetna i punoljetna lica, a pretres vrše

ovlaštena službena lica istog spola kao i lice koje se pretresa. Prilikom vršenja pretresa sačinjava se zapisnik o pretresanju u kome su tačno opisani predmeti i isprave koji se oduzimaju. Zapisnik, pored lica koje je izvršilo pretres, potpisuje i lice na kojem/kod koga se vrši pretresanje. Oduzeti predmeti licu se vraćaju kada se završi zadržavanje, koje potpisom potvrđuje da ih je primilo. Zadržanim licima se obavezno oduzimaju predmeti kojim bi mogli povrijediti sebe ili druge (kaiš, pertle, kravata, ogledalo, makaze...). Oduzeti predmeti se čuvaju u kasi kod šefa smjene. Iz uvida u nasumično odabrane predmete uočeno je da se evidencije uredno vode, odnosno da predmeti sadrže sve propisane potvrde i zapisnike.

Preporuke Ombudsmena Bosne i Hercegovine

Ministarstvu unutrašnjih poslova Republike Srpske, Policijskoj upravi Doboј, Policijskoj stanici Doboј 1:

- Da prilikom stavljanja u funkciju novih prostorija vodi računa da ispunjavaju sve standarde propisane Uputstvom.

4.1.4. Policijska uprava Bijeljina

Policijska uprava Bijeljina obuhvata osam policijskih stanica, i to: PS Bijeljina 1, PS Bijeljina 2, PS BS Bijeljina, PS Janja, PS Lopare, PS Ugljevik, PS Šamac i PS Pelagićovo.

Policijska stanica Bijeljina 1

Posjeta Policijskoj stanici Bijeljina 1 obavljena je dana 24.10.2018. godine.

Razgovor s predstavnicima uprave

U razgovoru s komandirom Policijske stanice⁸² ukazano je na razlog posjete, kao i na ciljeve koji se istom žele postići. Komandir Policijske stanice ukratko je predstavio Policijsku stanicu i ukazao na osnovne probleme s kojima se suočavaju u radu. Navedeno je da je sistematizacija radnih mjeseta trenutno popunjena⁸³. U prostorijama za zadržavanje lica lišenih slobode ne postoji videonadzor i ne raspolažu s dovoljno smještajnih kapaciteta. Prostorije za zadržavanje lica lišenih slobode smještene su u podrumu Policijske stanice, te su bile poplavljenе 2014. godine, a čije posljedice su vidljive i prilikom posjete, s obzirom na to da nisu obezbijeđena sredstva za sanaciju nastale štete. Istaknuto je da su trenutno u pripremi nove prostorije za zadržavanje lica lišenih slobode na području Policijske stanice Bijeljina 2. Kako je naglašeno, Policijska stanica Bijeljina 1 ima veoma dobру saradnju s nadležnim tužilaštvom i centrom za socijalni rad. Prilikom obavljenog razgovora konstatovano je da u toku 2018. godine nije zabilježen slučaj samoubistva u prostorijama za zadržavanje.

Prostorni resursi

Kapacitet prostorija za zadržavanje Policijske stanice Centar obuhvata tri prostorije s jednim krevetom, s tim da se u navedene prostorije smještaju i lica drugih Policijskih stanica koje pripadaju Policijskoj upravi Bijeljina.

⁸² Prilikom posjete dana 24.10.2018. godine razgovor je obavljen s komandirom Policijske stanice Bijeljina 1, Gajić Srđanom.

⁸³ U Policijskoj stanici Bijeljina 1 zaposleno je 100 policijskih službenika i jedan državni službenik (tehnička sekretarica).

Prilikom smještaja lica u prostorije za zadržavanje istaknuto je da se vodi računa o spolnoj strukturi, kao i o činjenici da se odvojeno smjeste maloljetna i punoljetna lica. Prostorijama za zadržavanje prilazi se kroz predsoblje koje se koristi sa smještaj čuvara ili nadzor nad licima lišenim slobode. Površine su pokrivene keramičkim pločicama koje su djelimično oštećene. Vrata prostorija za zadržavanje izrađena su od dotrajalih metalnih rešetki. Svaka prostorija ima jedan mali prozor, koji je zaštićen metalnom mrežom i rešetkama. S obzirom na to da ne postoji mogućnost prirodne ili vještačke ventilacije, u prostorijama je osjetan izrazito neugodan miris. Prirodno i vještačko osvjetljenje prostorija veoma je slabo. Rasvjetna tijela zaštićena su metalnom mrežom. Pritvorska jedinica zagrijava se radijatorima montiranim u predsoblju (povezanim sa sistemom centralnog grijanja). Svaka prostorija za zadržavanje ima čučavac, koji je oštećen, te ne posjeduju umivaonik. U prostorijama za zadržavanje nalaze se metalni kreveti s madracima i posteljinom, koji su pričvršćeni za podne ili zidne površine. Konstatovano je da se u prostorijama za zadržavanje ne nalaze neophodna higijenska sredstva. Generalni zaključak nakon obavljenih posjeta je da su prostorije neuslovne i neadekvatne za boravak lica lišenih slobode.

Prostorije za zadržavanje nisu pokrivene audio, niti videonadzorom.

Nadzor nad licima lišenim slobode vrši policijski službenik, koji boravi sve vrijeme u predsoblju, što omogućava zadržanim licima da u svakom trenutku mogu pozvati dežurnog službenika. U trenutku posjete nije bilo zadržanih lica.

Ukupan broj zadržanih lica 83	Ženskih lica	3
	Muških lica	77
	Maloljetnih lica	1
	Stranih državljanina	2

Tabela s podacima o broju lica lišenih slobode u periodu od 01.01. do 30.09.2018. godine

Ishrana

Zadržana lica obrok dobijaju nakon što istekne osam sati od trenutka lišavanja slobode. Navedeno je da se poštuju zahtjevi lica ukoliko neko zahtijeva specijalni režim ishrane zbog vjerskih, kulturnih ili zdravstvenih razloga. U okviru Policijske stanice ne postoji prostorija za pripremanje hrane, već se hrana kupuje i donosi licu lišenom slobode.

Prava lica lišenih slobode

Kada su u pitanju prava lica lišenog slobode, uvidom u nasumično odabrane predmete utvrđeno je da su prilikom lišavanja slobode lica upoznata s pravima. Naime u skladu s Uputstvom o postupanju s licima lišenim slobode⁸⁴ lica su upoznata s mogućnošću korištenja prava na branioca, prava na korištenje usluga medicinskog osoblja i medicinske pomoći, prava na kontaktiranje člana uže porodice, prijatelja i ostalih. Također, kada su u pitanju maloljetnici lišeni slobode, navedeno je da se o činjenici lišenja obaveštavaju roditelji i nadležni centar za socijalni rad.

⁸⁴ Uputstvo o postupanju s licima lišenim slobode donijelo je Ministarstvo unutrašnjih poslova Republike Srpske dana 22.06.2018. godine. Ovim Uputstvom propisan je način prihvata lica lišenih slobode u prostorije organizacione jedinice Ministarstva unutrašnjih poslova Republike Srpske, vođenje evidencije o licima lišenih slobode, dokumentacije koja se odnosi na službenu radnju lišenja slobode, smještaj i higijenske uslove, pravila ponašanja lica lišenih slobode, postupak i ponašanje policijskih službenika u odnosu na lice lišeno slobode.

Uvidom u predmete zapaženo je da su licima lišenim slobode izdate odgovarajuće potvrde. U policijskoj stanici Bijeljina 1 zaposlene su osobe oba spola, tako da pretrese vrši policijski službenik onog spola kogeg je i lice koje se pretresa. Prilikom vršenja pretresa sačinjava se zapisnik o pretresanju u kome su tačno opisani predmeti i isprave koji se oduzimaju. Zapisnik, pored lica koje je izvršilo pretres, potpisuje i lice na kojem/kod koga se vrši pretresanje. Za obezbjeđenje privremeno oduzetih ličnih stvari zadržanih lica ne postoje adekvatni ormarići/sefovi, već se koriste improvizovane otvorene police, koje se nalaze u predsoblju. Oduzeti predmeti licu se vraćaju prilikom otpusta, uz prethodno potpisivanje potvrde o vraćanju.

Iz uvida u nasumično odabrane predmete uočeno je da se evidencije uredno vode, odnosno da predmeti sadrže sve propisane potvrde i zapisnike.

Preporuke Ombudsmena Bosne i Hercegovine

Ministarstvu unutrašnjih poslova Republike Srpske, Policijskoj upravi Bijeljina, Policijskoj stanici Bijeljina 1:

- Da izvrše potpunu adaptaciju prostorija za zadržavanje, odnosno iznađu drugo adekvatno rješenje za smještaj lica lišenih slobode koje će obuhvatati i uspostavu sistema videonadzora, a sve u skladu sa standardima propisanim Uputstvom.

4.2. Ministarstvo unutrašnjih poslova Federacije Bosne i Hercegovine

Na nivou Federacije Bosne i Hercegovine uspostavljen je Federalno ministarstvo unutrašnjih poslova koje u skladu s odredbom člana 2. *Zakona o unutrašnjim poslovima Federacije Bosne i Hercegovine*⁸⁵ obavlja sljedeće poslove:

1. sprečavanje i otkrivanje krivičnih djela terorizma, međukantonalnog kriminala, stavljanja u promet opojnih droga i organiziranog kriminala, te pronalaženje i hvatanje počinioca tih krivičnih djela i njihovo privođenje nadležnim organima,
2. osiguranje određenih ličnosti i zgrada Federacije,
3. školovanje, stručno osposobljavanje i usavršavanje,

.....

U sastavu Federalnog ministarstva unutrašnjih poslova nalazi se Uprava policije koja obavlja operativne poslove policije iz nadležnosti ovog Ministarstva. U Federaciji Bosne i Hercegovine uspostavljena su kantonalna ministarstva unutrašnjih poslova. Odnos Federalnog i kantonalnih ministarstva⁸⁶ uređen je odredbama članova 83. – 86. *Zakona o organizaciji organa uprave u Federaciji Bosne i Hercegovine*⁸⁷. Unutrašnje poslove iz nadležnosti kantona obavljaju organizacione jedinice u Ministarstvu. U slučaju kada je kantonalnim ministarstvima povjereno vršenje poslova iz nadležnosti Federacije Bosne i Hercegovine ili prilikom vršenja poslova iz zajedničke nadležnosti Federacije Bosne i Hercegovine i kantona, kantonalna ministarstva neposredno primjenjuju zakone i druge propise Federacije Bosne i Hercegovine. Policijski službenici primjenjuju policijske ovlasti u skladu s federalnim zakonom kojim se uređuju prava i

⁸⁵ „Službene novine Federacije BiH”, broj: 49/05;

⁸⁶ Federalno ministarstvo obavezno je osigurati izvršavanje propisa i u tom pogledu ima ovlaštenja da prema kantonalnim ministarstvima poduzima sve one mjere i aktivnosti kojima se osigurava obavljanje svih poslova državne uprave koji su federalnim propisom povjereni na vršenje kantonu.

⁸⁷ „Službene novine Federacije BiH“, broj: 35/05;

dužnosti policijskih službenika i postupaju kao ovlaštena službena lica u skladu sa zakonima kojima se uređuje krivični postupak u Bosni i Hercegovini.

Za potrebe izrade ovog Izvještaja predstavnici Institucije ombudsmena posjetili su policijske stanice pri policijskim upravama u sastavu ministarstava unutrašnjih poslova sljedećih kantona: Kanton Sarajevo, Zeničko-dobojski kanton, Tuzlanski kanton, Srednjobosanski kanton i Hercegovačko-neretvanski kanton.

Federalno ministarstvo unutrašnjih poslova, odnosno kantonalna ministarstva obuhvaćena ovim Izvještajem, nemaju uspostavljenu elektronsku evidenciju o licima lišenim slobode jer obaveza uspostave elektronske evidencije nije predviđena odredbama Zakona o unutrašnjim poslovima Federacije Bosne i Hercegovine niti kantonalnim propisima. S druge strane, odredbama *Zakona o policijskim službenicima Federacije Bosne i Hercegovine*⁸⁸ i kantonalnim zakonima o policijskim službenicima⁸⁹ propisana je obaveza vođenja evidencije o osobama lišenim slobode, kao i način obrade ličnih podataka. Policijski organ može propisati sadržaj i način vođenja evidencije, što znači da se može voditi u pisanim ili elektronskom obliku, a propis o sadržaju i načinu vođenja evidencija i registara donosi ministar na prijedlog policijskog komesara. Rukovodilac izdaje instrukciju o načinu obrade podataka, koja mora biti u skladu s važećim zakonima i drugim propisima o zaštiti ličnih podataka.

Prilikom uvida u relevantnu dokumentaciju i nasumično odabrane predmete, konstatovano je da su podaci o licima lišenim slobode evidentirani u *manuelnim dnevnicima* – evidencijama o lišavanju slobode, koje osim ličnih identifikacionih podataka o licu, sadrže i podatke o okolnostima lišavanja slobode⁹⁰, komunikaciji s drugim nadležnim organima⁹¹, pravima osobe lišene slobode, predaje i otpuštanja lica.

U nastavku Izvještaja podrobnije će biti obrađena nadležnost i organizaciona struktura gore navedenih kantonalnih ministarstava, kao i policijskih stanica koje su predstavnici Institucije ombudsmena posjetili.

Nakon dostavljanja radne verzije ovog Izvještaja na uvid, Ministarstvo unutrašnjih poslova Srednjobosanskog kantona u aktu⁹² navodi sljedeće;

„Navedeni Specijalni izvještaj prosljedili smo Upravi za administraciju i podršku MUP SBK/KSB koja je nadležna za rješavanje navedenog pitanja, te smo zatražili da u skladu s vašim primjedbama i smjernicama izvrše adekvatno adaptiranje postojećih prostorija za zadržavanje u

---

⁸⁸ „Službene novine Federacije BiH“, br. 27/05, 70/18 i 44/11;

⁸⁹ „Zakon o policijskim službenicima Kantona Sarajevo, „Službene novine Kantona Sarajevo“, br. 25/06, 4/08 i 38/18; Zakon o policijskim službenicima Zeničko-dobojskog kantona, „Službene novine Zeničko-dobojskog kantona“, br. 8/06, 20/07, 9/09, 14/03 i 14/14; Zakon o policijskim službenicima Tuzlanskog kantona „Službene novine Tuzlanskog kantona“, br. 6/06, 11/07 i 16/11; Zakon o policijskim službenicima Srednjobosanskog kantona, preuzeto na dan 31.01.2019. godine: <https://www.mupsbk-ksb.gov.ba/images/zakoni/zakonps.pdf>;

Zakon o policijskim službenicima Hercegovačko-neretvanskog kantona, preuzeto na dan 31.01.2019. godine: <http://www.muphnk.ba/sites/default/files/dokumenti-legislativa/ZakonOpolicijskimSluzbenicimaHNZK-hrv.pdf>;

⁹⁰ Podaci o okolnostima lišavanja slobode obuhvataju: datum i vrijeme lišavanja slobode, tačnu lokaciju, prekršaj ili krivično djelo za koje se sumnjiči, razloge lišavanja slobode, upotrebu sile, korištena sredstva prinude, način prevoza, datum i vrijeme dolaska u organizacionu jedinicu, predmeti oduzeti kao dokazni materijal.

⁹¹ Komunikacija s nadležnim organima obuhvata podatke o nadležnom sudu i tužilaštvu (prezime i ime suca/tužitelja, naziv suda/tužilaštva, obavještenje sudiji/tužiocu).

⁹² Ministarstvo unutrašnjih poslova Srednjobosanskog kantona broj: 02/2-1-04-1-135/19 od 26.02.2019. godine.

svim drugim policijskim stanicama i policijskim ispostavama koje su pod nadležnošću MUP-a SBK/KSB“.

U odgovoru⁹³ Ministarstva unutrašnjih poslova Hercegovačko-neretvanskog kantona, Policijska uprava Mostar istaknuto je „...izvještavamo Vas da smo pažljivo proučili dopis Institucije ombudsmena za ljudska prava BiH koji nam dostavljate uz prilog vašeg akta, s istim u potpunosti se slažemo. Primjedbe i sugestije koje se traže od PU Mostar PS Mostar Centar da u gore navedenom dopisu nije konstatovano da naše prostorije za zadržavanje koriste i druge sigurnosne agencije kao što su Federalna uprava policije, SIP-a i drugi iako je prilikom nadzora Ombudsmena za ljudska prava ovoj PS-i sugerisano na korištenje prostorija za zadržavanje drugih sigurnosnih agencija, a što nije navedeno u njihovom dopisu“.

4.2.1. II policijska uprava Sarajevo

U okviru Ministarstva unutrašnjih poslova Kantona Sarajevo uspostavljen je sedam policijskih uprava. Predstavnici Institucije ombudsmena posjetili su Drugu policijsku upravu, odnosno Policijsku stanicu Centar u okviru koje se nalaze prostorije za zadržavanje ove Policijske uprave.

Policijska stanica Centar

Posjeta Policijskoj stanci Centar, u okviru Druge policijske uprave obavljena je dana 23.10.2018. godine.

Razgovor s predstavnicima uprave

U razgovoru sa službenim licima, načelnikom policije⁹⁴ i komandirom Jedinice za osiguranje objekata i uhapšenih osoba MUP-a Kantona Sarajevo⁹⁵, ukazano je na razlog posjete, kao i ciljeve koji se istom žele postići. Načelnik policije ukratko je predstavio Drugu policijsku upravu i Policijsku stanicu Centar, te objasnio organizacionu strukturu organa.

U sklopu trenutnog objekta Policijske uprave ne nalaze se prostorije za zadržavanje lica, već su u okviru objekta koji koristi Jedinica za osiguranje objekata i uhapšenih osoba Ministarstva unutrašnjih poslova Kantona Sarajevo. Sva lica koja budu lišena slobode od strane pripadnika Ministarstva unutrašnjih poslova Kantona Sarajevo, te drugih policijskih agencija na području Kantona Sarajevo u raznim akcijama sprovode se u navedene prostorije.

Prilikom obavljenog razgovora konstatovano je da u toku 2018. godine nije zabilježen slučaj samoubistva u prostorijama za zadržavanje.

Prostorni resursi

U sklopu objekta koji koristi Jedinica za osiguranje objekata i uhapšenih osoba Ministarstva unutrašnjih poslova Kantona Sarajevo nalazi se ukupno šest prostorija za zadržavanje lica u kojoj su smještena po dva kreveta. Prostorijama za zadržavanje prilazi se kroz predsoblje u kojem boravi čuvar ili službenik koji vrši nadzor nad licima lišenim slobode. Prilikom smještaja lica u prostorije za zadržavanje vodi se računa o spolnoj strukturi, te se odvojeno smještaju maloljetna i punoljetna lica.

⁹³ Ministarstva unutrašnjih poslova Hercegovačko-neretvanskog kantona, Policijska uprava Mostar broj: 02-02/5-3-116/19 od 20.02.2019. godine;

⁹⁴ Načelnik policije, Đelilović Mirsad;

⁹⁵ Komandir Jedinice za osiguranje objekata i uhapšenih osoba MUP-a Kantona Sarajevo, Hadžiabdić Mirza;

Svaka prostorija ima prozor, čime je omogućen dotok prirodne svjetlosti i vazduha. U prostorijama postoji i vještačka ventilacija, kao i klima uređaj. Na metalnim krevetima, pričvršćenim za zid, nalaze se tanki madrac, jastuk i deka, uz mogućnost korištenja dodatne deke. Zidovi su čisti i okrećeni, ali u dijelu u kojem nalazi mokri čvor uočena je vlaga i znatna oštećenja na zidovima. Svaka prostorija ima mokri čvor, čučavac i umivaonik. Čučavac je zaštićen metalnim vratima, i na taj način potpuno fizički odvojen, što omogućava potrebnu privatnost licu koje ga koristi. U prostorijama za zadržavanje nema tople vode, već je ista obezbijeđena u fizički odvojenoj prostoriji za tuširanje. Grijanje u objektu je centralno. Od pribora za higijenu u prostoriji se nalazi sapun, papirni ubrusi i plastična čaša za piće. U prostorijama za zadržavanje lica lišenih slobode postoji videonadzor, a stražari svakih 15 minuta obilaze lica lišena slobode. Videonadzor postavljen je u hodniku kojim se prilazi prostorijama za zadržavanje, i pokriva cijelokupnu prostoriju za zadržavanje s izuzetkom mokrog čvora koji je ogradien metalnom pregradom, tako da se na taj način ne narušava privatnost osoba lišenih slobode. Zadržana lica u svakom trenutku mogu pozvati dežurnog službenika.

U trenutku posjete nije bilo zadržanih lica.

Ukupan broj zadržanih lica	Ženskih lica	60
1134	Muških lica	1019
	Maloljetnih lica	22
	Stranih državljana	33

Tabela s podacima o broju lica lišenih slobode u periodu od 01.01. do 23.10.2018. godine

Ishrana

Budžetom Ministarstva unutrašnjih poslova Kantona Sarajevo predviđena su sredstva namijenjena ishrani lica lišenih slobode. U Drugoj policijskoj upravi Centar, zadržanim licima obezbijeđena su tri obroka dnevno, koje dobijaju na svakih osam sati. Navedeno je da se poštuju zahtjevi lica ukoliko neko zahtijeva specijalni režim ishrane zbog vjerskih, kulturnih ili zdravstvenih razloga. U okviru tog objekta ne postoji prostorija za pripremanje hrane, već se hrana kupuje i donosi licu lišenom slobode.

Prava lica lišenih slobode

Uvidom u nasumično odabrane predmete utvrđeno je da su prilikom lišavanja slobode lica upoznata s pravima koja im pripadaju po osnovi zakona, kao i razlozima lišenja slobode. Lica su upoznata s mogućnošću korištenja prava na branioca, prava na korištenje usluga medicinskog osoblja i medicinske pomoći, prava na kontaktiranje člana uže porodice i drugih lica. Prilikom razgovora s predstavnicima uprave, istaknuto je da se u slučajevima lišavanja slobode maloljetnih lica, prevashodno obavještavaju roditelji i nadležni centar za socijalni rad.

Na ovom mjestu Ombudsmeni Bosne i Hercegovine cijene važnim istaći da se lica zadržana zbog upravljanja motornim vozilom u alkoholiziranom stanju zadržavaju u posebnoj prostoriji/sali Druge policijske uprave do otrežnjavanja.

U Policijskoj stanici Centar zaposlene su osobe oba spola, tako da pretrese vrši policijski službenik onog spola kojeg je i lice koje se pretresa. Prilikom vršenja pretresa sačinjava se zapisnik o pretresanju u kome su detaljno opisani predmeti i isprave koji se oduzimaju. Zadržanim licima se obavezno oduzimaju predmeti kojima bi mogli povrijediti sebe ili druge (kaiš, pertle, kravata, ogledalo, makaze...). Zapisnik, pored lica koje je izvršilo pretres, potpisuje

i lice na kojem/kod koga se vrši pretresanje. Oduzeti predmeti licu se vraćaju prilikom otpusta, uz potpisivanje potvrde o vraćanju predmeta.

Iz uvida u nasumično odabrane predmete uočeno je da se evidencije uredno vode, odnosno da predmeti sadrže sve propisane potvrde i zapisnike⁹⁶. Ombudsmeni Bosne i Hercegovine pohvaljuju praksu Policijske stanice Centar, tako da se vode zasebne evidencije lica lišenih slobode za maloljetna i punoljetna lica.

Preporuke Ombudsmena Bosne i Hercegovine

Ministarstvu unutrašnjih poslova Kantona Sarajevo:

- Da poduzmu neophodne aktivnosti s ciljem sanacije štete na mokrim čvorovima u prostorijama za zadržavanje lica lišenih slobode.

4.2.2. Policijska uprava Travnik

Policijska uprava Travnik obuhvata tri policijske stanice, i to: PS Travnik, PS Novi Travnik i PS Vitez.

Policijska stanica Travnik

Posjeta Policijskoj stanici Travnik obavljena je dana 22.10.2018. godine.

Razgovor s predstvincima uprave

Predstavnici Institucije ombudsmana obavili su razgovor s komandirom Policijske stanice Travnik⁹⁷, koji je predstavio rad i organizaciju ove stanice i iznio osnovne probleme s kojima se suočavaju u radu. Kao prvi nedostatak, istaknut je deficit broja ovlaštenih službenih lica. Sistematisacijom je prevideno 155 radnih mjesta, a u trenutku posjete popunjeno je 140 radnih mjesta. U prostorijama za zadržavanje lica lišenih slobode ne postoji videonadzor, što uprava opravdava činjenicom potrebe zaštite privatnosti lica lišenih slobode.

Konstatovano je da u toku 2018. godine u Policijskoj stanici Travnik nije zabilježen slučaj samoubistva u prostorijama za zadržavanje.

Prostorni resursi

Kapacitet Policijske stanice Travnik obuhvata dvije prostorije za zadržavanje lica lišenih slobode, u kojima se nalazi po jedan krevet. Prostorijama za zadržavanje prilazi se kroz predsoblje koje se koristi za smještaj čuvara ili nadzor nad licima lišenim slobode. Ombudsmeni uočavaju da postojeći kapaciteti ove Policijske stanice u pogledu broja prostorija za zadržavanje ne zadovoljavaju potrebe, te se iz tog razloga nameće pitanje da li se u konkretnim situacijama kada je veći broj lica lišenih slobode, može obezbijediti da odvojeno budu smješteni muškarci, žene i maloljetnici u situacijama kada su istovremeno privedeni.

U prostorijama za zadržavanje nalaze se čelični kreveti s madracima, na kojima nema posteljine, niti jastuka. Podovi u prostorijama prekriveni su etisonom. Dotok prirodne svjetlosti omogućen je kroz mali prozor, koji je zaštićen rešetkama. Pritvorska jedinica zagrijava se radijatorima montiranim u predsoblju prostorija za zadržavanje. Svaka prostorija za zadržavanje ima čučavac,

⁹⁶ Potvrda o zadržavanju vozača, zapisnik o lišenju slobode, zapisnik o privremenom oduzimanju predmeta, potvrda o privremenom oduzimanju predmeta, potvrda o vraćanju privremeno oduzetih predmeta, zapisnik o pretresanju osobe, zapisnik o otpustu osobe lišene slobode.

⁹⁷ Komandir Policijske stanice Travnik, Škulj Dragan.

nema umivaonik, a vodokotlić nije u funkciji. Zidovi nisu okrečeni, a vidljiva su oštećenja uzrokovana vlagom.

Prilikom smještaja lica u prostorije za zadržavanje vodi se računa o spolnoj strukturi, kao i o činjenici da se odvojeno smjesti maloljetna i punoljetna lica. Nadzor nad licima lišenim slobode, vrši policijski službenik, koji prema navodima predstavnika uprave boravi u predsjedništvu prostorije za zadržavanje, te na taj način vrši nadzor nad zadržanim licima.

U trenutku posjete nije bilo zadržanih lica.

Ukupan broj zadržanih lica	Ženskih lica	8
222	Muških lica	206
	Maloljetnih lica	0
	Stranih državljanina	8

Tabela s podacima o broju lica lišenih slobode u periodu od 01.01. do 22.10.2018. godine

Ishrana

Zadržana lica obrok dobijaju nakon što sami zatraže. Najčešće hranu donosi neko od članova porodice ili drugo lice, kojeg lice lišeno slobode obavijesti o lišenju slobode jer u budžetu Ministarstva unutrašnjih poslova Srednjobosanskog kantona nisu predviđena sredstava namijenjena za ishranu lica lišenih slobode. Koliko je to moguće, poštuju se zahtjevi lica ukoliko neko zahtijeva specijalni režim ishrane zbog vjerskih, kulturnih ili zdravstvenih razloga. U okviru Policijske stanice ne postoji prostorija za pripremanje hrane, već se hrana kupuje i donosi licu lišenom slobode.

Prava lica lišenih slobode

Uvidom u evidenciju vidljivo je da su lica upoznata s mogućnošću korištenja prava na branioca, prava na korištenje usluga medicinskog osoblja i medicinske pomoći, prava na kontaktiranje člana uže porodice, prijatelja i ostalih.

Kada su u pitanju maloljetnici lišeni slobode, navedeno je da se o činjenici lišenja obavještavaju roditelji i nadležni centar za socijalni rad.

Uvidom u predmete zapaženo je da su licima lišenim slobode izdate odgovarajuće potvrde.

U Policijskoj stanici Travnik zaposlene su osobe oba spola, tako da pretrese vrši policijski službenik onog spola kojeg je i lice koje se pretresa. Prilikom vršenja pretresa sačinjava se zapisnik o pretresanju u kome su tačno opisani predmeti i isprave koji se oduzimaju. Zapisnik, pored lica koje je izvršilo pretres, potpisuje i lice na kojem/kod koga se vrši pretresanje. Oduzeti predmeti se čuvaju na policama, koje se nalaze u predsjedništvu, a koje su pod stalnim nadzorom službenika koji vrši nadzor nad licima lišenim slobode. Oduzeti predmeti licu se vraćaju kada se završi zadržavanje i ono tada potpisom potvrđuje da ih je primilo. Zadržanim licima se obavezno oduzimaju predmeti kojim bi mogli povrijediti sebe ili druge (kaiš, pertle, kravata, ogledalo, makaze...).

Iz uvida u nasumično odabrane predmete uočeno je da se evidencije o lišavanju slobode uredno vode, odnosno da lični dosje lica lišenih slobode sadrže sve propisane potvrde i zapisnike⁹⁸.

⁹⁸ Potvrda i zapisnik o privremenom oduzimanju predmeta, potvrda o vraćanju privremeno oduzetih predmeta, zapisnik i potvrda o privremenom oduzimanju predmeta (vozila), zapisnik o zadržavanju vozača, zapisnik o otpustu zadržanog vozača, zapisnik o lišenju slobode, zapisnik o otpustu osobe lišene slobode;

Nadalje, značajno je istaći da se zapisnici i potvrde izdaju na unaprijed pripremljenim obrascima, a isti su sačinjeni na osnovu različitih zakonskih propisa, zavisno od razloga lišavanja slobode.

Preporuke Ombudsmena Bosne i Hercegovine

Ministarstvu unutrašnjih poslova Srednjobosanskog kantona, Policijskoj upravi Travnik, Policijskoj stanici Travnik:

- Da izvrše potpunu adaptaciju prostorija za zadržavanje, odnosno iznađu drugo adekvatno rješenje za smještaj lica lišenih slobode.

4.2.3. Policijska uprava Tuzla

U okviru Ministarstva unutrašnjih poslova Tuzlanskog kantona uspostavljeno je šest policijskih uprava, i to: Policijska uprava Tuzla, Policijska uprava Živinice, Policijska uprava Gradačac, Policijska uprava Gračanica, Policijska uprava Lukavac i Policijska uprava Kalesija.

Policijsku upravu Tuzla čine tri policijske stanice: Policijska stanica Centar, Policijska stanica Istok i Policijska stanica Zapad.

Policijska stanica Centar

Posjeta Policijskoj stanici Centar koja se nalazi u okviru Policijske uprave Tuzla obavljena je dana 25.10.2018. godine.

U razgovoru s načelnikom Sektora uniformisane policije⁹⁹ i policijskim službenikom Sektora za obezbeđenje objekata i ličnosti¹⁰⁰, ukratko su izneseni podaci o Policijskoj stanici i organizacionoj strukturi i tom prilikom je konstatovano da je popunjena sistematizacija radnih mјesta.

Prostorni resursi

Policijska stanica Centar pri Policijskoj upravi Tuzla raspolaže s dvije prostorije za zadržavanje lica lišenih slobode u kojima se mogu smjestiti po dva lica. Prostorijama za zadržavanje prilazi se kroz predoblje koje se koristi za smještaj čuvara ili nadzor nad licima lišenim slobode. Postojeći kapaciteti Policijske stanice Centar u pogledu broja prostorija za zadržavanje lica lišenih slobode ne zadovoljavaju normative Evropskih zavtorskih pravila, pa se postavlja pitanje da li se u situacijama istovremenog lišavanja slobode većeg broja lica, može obezbijediti da odvojeno budu smješteni muškarci, žene i maloljetnici.

Podovi u prostorijama za zadržavanje prekriveni su pločicama koje su u dobrom stanju. Zidovi su okrećeni. Vrata su metalna sa špijunkom. Svaka prostorija za zadržavanje ima prozore koji se otvaraju s vanjske strane, čime je omogućen redovan dotok prirodne svjetlosti i svježeg vazduha. Prozori su osigurani metalnim rešetkama. Na krevetima se nalaze novi madraci, deke, jastuci i posteljina. Zadržanim licima se obezbeđuju osnovna sredstva za higijenu. Prostорије садрже sanitarnи чвор, чукач и умиваоник, који су функционални и у добром stanju. U prostorijama su postavljeni radijatori, koji su заštićeni metalnim rešetkama, s ciljem sprečavanja samopovređivanja. U objektu je instalirano centralno grijanje. Generalna ocjena stanja prostorija za zadržavanje je na zadovoljavajućem nivou, a posebno je pohvalno da je u istim dostupna topla i hladna voda.

⁹⁹ Načelnik Sektora uniformisane policije, Nevres Šiljegović;

¹⁰⁰ Policijski službenik Sektora za obezbeđenje objekata i ličnosti, Emin Jusufović;

Konstatovano je da prostorije nisu pokrivene videonadzorom, te da se isti vrši neposrednim obilaskom policijskih službenika na svakih 15 minuta.

Prilikom smještaja lica u prostorije za zadržavanje istaknuto je da se vodi računa o spolnoj strukturi, kao i o činjenici da se odvojeno smještaju maloljetna i punoljetna lica.

U trenutku posjete u prostorijama za zadržavanje nisu zatečena lica lišena slobode.

	Ženskih lica	4
Ukupan broj zadržanih lica	Muških lica	300
306	Maloljetnih lica	0
	Stranih državljanina	2

Tabela s podacima o broju lica lišenih slobode u periodu od 01.01. do 25.10.2018. godine

Ishrana

Zadržanim licima obezbijeđena je ishrana na svakih osam sati. Ministarstvo unutrašnjih poslova Tuzlanskog kantona budžetskim sredstvima obezbjeđuje zadržanim licima tri obroka dnevno. Poštuju se zahtjevi lica ukoliko neko zahtijeva specijalni režim ishrane zbog vjerskih, kulturnih ili zdravstvenih razloga. U okviru Policijske stanice Centar ne postoji prostorija za pripremanje hrane, već se hrana kupuje i donosi licu lišenom slobode.

Prava lica lišenih slobode

Uvidom u evidenciju lica lišenih slobode konstatovano je da su ista u potpunosti upoznata sa svim pravima koja im po zakonu pripadaju, a što podrazumijeva pravo na branioca, pravo na korištenje usluga medicinskog osoblja i medicinske pomoći, pravo na kontaktiranje članova uže porodice i drugih lica. O činjenici lišavanja slobode maloljetnih lica pored roditelja obavještava se i nadležni organ starateljstva. Prilikom sprovođenja u prostorije za zadržavanje, vodi se računa o spolnoj i dobnoj strukturi lica lišenih slobode tako da se posebno smještaju maloljetna i punoljetna lica.

Uvidom u nasumično odabrane predmete konstatovano je da su licima lišenim slobode izdate odgovarajuće potvrde. Prilikom vršenja pretresa sačinjava se zapisnik o pretresanju u kome su tačno opisani predmeti i isprave koji se oduzimaju. Zapisnik, pored lica koje je izvršilo pretres, potpisuje i lice na kojem/kod koga se vrši pretresanje. Zadržanim licima se obavezno oduzimaju predmeti kojima bi mogli povrijediti sebe ili druge (kaiš, pertle, kravata, ogledalo, makaze i sl.). Oduzeti predmeti se čuvaju u metalnim policama, koje se zaključavaju, a nalaze se u predsjedniku, te su pod stalnim nadzorom službenika koji vrši nadzor nad licima lišenim slobode. Oduzeti predmeti licu se vraćaju kada se završi zadržavanje i ono tada potpisom potvrđuje da ih je primilo.

Iz uvida u nasumično odabrane predmete uočeno je da se evidencije uredno vode, odnosno da predmeti sadrže sve propisane potvrde i zapisnike. Službenici Policijske stanice vode interne dnevničke o zadržanim punoljetnim licima, evidenciju o ponuđenoj i ukazanoj ljekarskoj pomoći, kao i registar privremeno oduzetih ili nađenih predmeta. Ombudsmeni kao posebno pozitivnu praksu ističu redovno i uredno sačinjavanje izvještaja o obilasku lica lišenog slobode u skladu s članom 36. Uputstva o postupanju s osobama lišenim slobode¹⁰¹.

¹⁰¹ Broj: 08-01/1-04.3-2320/01 od dana 05.05.2001. godine.

Preporuke Ombudsmena Bosne i Hercegovine

**Ministarstvu unutrašnjih poslova Tuzlanskog kantona, Policijskoj upravi Tuzla,
Policijskoj stanici Centar:**

- Da u postojećim prostorijama za zadržavanje uspostave videonadzor koji će omogućiti nadzor nad licima lišenih slobode, u svrhu prevencije bijega i njihovog samopovređivanja, a ujedno će omogućiti i poštivanje ljudskog dostojanstva i u najvećoj mogućoj mjeri privatnost lica lišenih slobode;
- Da u prostorijama za zadržavanje instaliraju taster za pozivanje službenog lica.

4.2.4. Policijska uprava Zenica

Policijska uprava Zenica ima tri policijske stanice, i to: PS Nemila, PS Crkvica i PS Centar. Policijska stanica Centar je jedina policijska stanica u okviru Policijske uprave Zenica koja ima prostorije za zadržavanje lica lišenih slobode.

Policijska stanica Centar

Posjeta Policijskoj stanici Centar obavljena je dana 22.10.2018. godine.

U razgovoru sa službenim licem, zamjenikom komandira¹⁰² Policijske stanice Centar, predstavnici Institucije ombudsmena ukazali su na razlog posjete, kao i na ciljeve koji se istom žele postići, nakon čega je zamjenik komandira ukratko predstavio Policijsku stanicu i ukazao na osnovne probleme s kojima se suočava u radu. Sistematisacijom radnih mesta predviđeno je 181 radno mjesto (obuhvata i ovlaštena i neovlaštena službena lica), a u trenutku posjete zaposleno je 168, od čega je deset neovlaštenih službenih lica. Policijska stanica Centar je u deficitu za 11 ovlaštenih policijskih službenika. Prilikom razgovora istaknuto je da se trenutno renoviraju prostorije za zadržavanje, te da je predviđeno uspostavljanje pet novih prostorija za tu namjenu. Prilikom smještaja lica u prostorije za zadržavanje istaknuto je da se vodi računa o spolnoj strukturi, kao i o činjenici da se odvojeno smjeste maloljetna i punoljetna lica.

Prema navodima predstavnika uprave, u toku 2018. godine nije zabilježen slučaj samoubistva u prostorijama za zadržavanje.

Predstavnici Policijske stanice Centar istakli su da imaju dobru saradnju s nadležnim tužilaštvom i centrom za socijalni rad.

Prostorni resursi

S obzirom na to da su se u trenutku posjete predstavnika Institucije ombudsmena Policijskoj stanici Centar, prostorije za zadržavanje ove stanice nalazile u završnoj fazi renoviranja, izvršen je obilazak prostorija za zadržavanje u sastavu Ministarstva unutrašnjih poslova Zeničko-dobojskog kantona. Do završetka adaptacije prostorija za zadržavanje i stavljanja u funkciju zasebnog ulaza u iste, Policijska stanica Centar za potrebe lišavanja slobode, koristi prostorije Ministarstva unutrašnjih poslova.

Imajući u vidu prezentiranu situaciju, predstavnici Institucije ombudsmena izvršili su uvid kako u prostorije za zadržavanje lica lišenih slobode u sastavu Ministarstva unutrašnjih poslova, tako i u prostorije Policijske stanice Centar koje su u fazi adaptacije.

Adaptacijom je predviđeno uspostavljanje pet prostorija za zadržavanje sa po jednim krevetom, a kvadratura svake prostorije iznosi $4,2 \text{ m}^2$. Obilaskom prostorija konstatovano je da će svaka

¹⁰² Zamjenik komandira, Miroslav Rosić;

prostorija imati prirodan dotok svjetlosti i svježeg vazduha. Toaleti i tuš-kabine nalaze se u zasebnim prostorijama, uz mogućnost korištenja tople i hladne vode. U adaptiranim prostorijama uspostavljen je videonadzor, koji pokriva prostorije za zadržavanje i prilazni hodnik, kao i zasebni ulaz u objekat. Uspostavljanjem zasebnog ulaza osiguran je najviši stepen zaštite privatnosti lica prilikom sprovodenja u prostorije za zadržavanje.

Kapacitet prostorija za zadržavanje Ministarstva unutrašnjih poslova Zeničko-dobojskog kantona obuhvata pet jedinica, a u svakoj se nalazi po jedan metalni krevet s tankim spužvama i dekama, bez posteljine i jastuka. Konstatovano je da zidovi u prostorijama nisu okrečeni duži vremenski period, dok su pločice u dijelu u kojem se nalazi mokri čvor oštećene. Svaka prostorija ima jedan stakleni prozor, koji je zaštićen metalnom mrežom, čime je onemogućen redovan dotok svježeg vazduha i svjetlosti. Vrata prostorija za zadržavanje izrađena su od metala i imaju špijunku, a prirodno i vještačko osvjetljenje veoma je slabo. Prostor se zagrijava putem radijatora montiranih u predsoblu (povezanim sa sistemom centralnog grijanja). Svaka prostorija za zadržavanje posjeduje čučavac, koji nije uslovan za korištenje. U svakoj jedinici se nalazi i umivaonik, a dostupna je samo hladna voda.

Nadzor nad licima lišenim slobode vrši policijski službenik, koji boravi sve vrijeme u predsoblu, što istovremeno znači da zadržana lica u svakom trenutku mogu pozvati dežurnog službenika. Pored policijskih službenika koji vrše nadzor, postoji i videonadzor koji pokriva sve prostorije.

U trenutku posjete nije bilo zadržanih lica.

Ishrana

Zadržana lica obrok dobijaju nakon što istekne osam sati od trenutka lišavanja slobode. Navedeno je da se poštuju zahtjevi lica ukoliko neko zahtijeva specijalni režim ishrane zbog vjerskih, kulturnih ili zdravstvenih razloga. U okviru Policijske stanice ne postoji prostorija za pripremanje hrane, već se hrana kupuje i donosi licu lišenom slobode.

Prava lica lišenih slobode

Uvidom u evidencije i individualne predmete, utvrđeno je da ovlaštena službena lica prilikom lišavanja slobode upoznaju lice s pravima koja mu u skladu s važećim zakonodavstvom pripadaju. Evidentno je da se prilikom lišavanja slobode uzima u obzir spolna struktura, kao i starosna dob lica, te se ista smještaju u zasebne prostorije. Pretres lica koja se lišavaju slobode vrše policijski službenici istog spola, te se u svim fazama postupka lišavanja slobode, kao i prilikom otpusta sačinjavaju predviđeni zapisnici i licu izdaju potvrde¹⁰³. U postupcima lišavanja slobode maloljetnih lica, obavezno je obavještavanje roditelja i organa starateljstva.

Iz uvida u nasumično odabranih predmeta uočeno je da se evidencije o lišavanju slobode uredno vode, odnosno da individualni predmeti sadrže sve propisane potvrde, zapisnike, i informacije.

Predstavnici Policijske uprave Zenica omogućili su predstavnicima Institucije ombudsmena nesmetan uvid u svu traženu dokumentaciju i obilazak prostorija za zadržavanje, ali nisu

¹⁰³ Prilikom vršenja pretresa sačinjava se zapisnik o pretresanju u kome su tačno opisani predmeti i isprave koji se oduzimaju. Zadržanim licima se obavezno oduzimaju predmeti kojim bi mogli povrijediti sebe ili druge, a o istom se sačinjava zapisnik o privremeno oduzetim predmetima. Zapisnik, pored lica koje je izvršilo pretres, potpisuje i lice na kojem/kod koga se vrši pretresanje. Oduzeti predmeti se čuvaju na policama, koje se nalaze u predsoblu, a koje su pod stalnim nadzorom službenika koji vrši nadzor nad licima lišenim slobode. Oduzeti predmeti licu se vraćaju kada se završi zadržavanje i ono tada potpisom potvrde o vraćanju privremeno oduzetih predmeta potvrđuje da ih je primilo.

prilikom posjete, niti naknadno dostavili podatke o broju, spolu, starosnoj dobi i državljanstvu zadržanih lica od dana 01.01.2018. godine do dana posjete.

Preporuke Ombudsmena Bosne i Hercegovine

Ministarstvu unutrašnjih poslova Zeničko-dobojskog kantona:

- Da izvrše potpunu adaptaciju prostorija za zadržavanje, odnosno iznađu drugo adekvatno rješenje za smještaj lica lišenih slobode.

Poličkoj upravi Zenica, Policijskoj stanici Centar:

- Da prilikom stavljanja u funkciju adaptiranih prostorija vodi računa da ispunjavaju sve normative propisane Evropskim zatvorskim pravilima.

4.2.5. Policijska uprava Mostar

Poličku upravu Mostar čini pet policijskih stanica, i to: PS Mostar Centar, PS za sigurnost saobraćaja, PS Mostar - Sjever, PS Mostar - Jug, PS Čitluk s ispostavom Međugorje.

Polička stanica Mostar Centar

Posjeta Policijskoj stanici Mostar odnosno Policijskoj upravi Mostar obavljena je dana 24.10.2018. godine.

U razgovoru sa službenim licem, zamjenikom komandira¹⁰⁴ predstavnici Institucije ombudsmena prezentovali su razloge posjete i ciljeve koji se istom žele postići, nakon čega je zamjenik komandira predstavio organizaciju Policijske uprave Mostar u čijem sastavu se nalazi i Policijska stanica Mostar Centar i izazove na koje svakodnevno nailaze u radu.

U sklopu objekta nalaze se dvije prostorije za zadržavanje lica, u kojima se mogu smjestiti po dva lica. Istaknuto je da u Policijskoj stanici Mostar Centar nije ispoštovana predviđena sistematizacija radnih mjesta, odnosno da od predviđenih 198 ovlaštenih službenih lica trenutno nedostaje oko 30 službenih lica. Također je istaknuto da je u toku konkursna procedura za prijem novih državnih službenika, odnosno 88 ovlaštenih službenih lica i 12 mlađih inspektora, od čega će 30 ovlaštenih službenih lica biti raspoređeno u Policijsku stanicu Centar.

Naglašeno je da su u Policijskoj stanici Mostar Centar zaposlena lica oba spola, te u skladu s tim pretresanje lica liшенog slobode vrši policijski službenik istog spola kao i osoba koja se pretresa. Prilikom smještaja lica vodi se računa o spolnoj strukturi, kao i o činjenici da se odvojeno smjeste maloljetna i punoljetna lica.

U prostorijama za zadržavanje lica lišenih slobode postoji videonadzor.

Prilikom obavljenog razgovora konstatovano je da u toku 2018. godine nije zabilježen slučaj samoubistva u prostorijama za zadržavanje Policijske stanice Mostar Centar.

Prostorni resursi

Kapacitet Policijske stanice Mostar Centar obuhvata dvije prostorije u kojima se nalaze po dvije zasebne kabine, sa po jednim sanitarnim čvorom. U svaku kabinu se može smjestiti po jedna osoba. Postojeći kapaciteti Policijske stanice Mostar Centar u pogledu broja prostorija za zadržavanje lica lišenih slobode ne zadovoljavaju normative Evropskih zatvorskih pravila.

¹⁰⁴ Zamjenik komandira, Dinko Ostojić;

Prostorijama za zadržavanje prilazi se kroz predsoblje koje se koristi za smještaj čuvara ili nadzor nad licima lišenim slobode. U prostorijama nema etisona, podovi su betonski. Svaka kabina ima po jedan manji prozor, zaštićen rešetkama, bez stakla na istim. U prostorijama nema vještačke svjetlosti, a prirodno osvjetljenje je slabo. Vještačko osvjetljenje postoji u hodniku ispred jedinica za zadržavanje. Svaka prostorija ima sanitarni čvor, čučavac i jedan umivaonik s hladnom vodom. U prostorijama za zadržavanje nema tople vode i ne postoji prostorija za tuširanje. U svakoj kabini se nalazi jedan metalni krevet na kome je tanka spužva, deka i jastuk, bez posteljine. Zidovi su okrećeni i čisti. Istaknuto je da osoblje zaduženo za čistoću svakodnevno održava higijenu prostorija za zadržavanje. Prilikom obilaska prostorija konstatovano je da nisu opremljene osnovnim higijenskim sredstvima.

Nadzor nad licima lišenim slobode u toku njihovog boravka u prostorijama za zadržavanje vrši se pomoću videonadzora koji pokriva i ulaz do mokrog čvora. Prilikom kontrole funkcionalnosti videonadzora, konstatovano je da je vidljivost jako slaba uslijed nedostatka prirodnog i vještačkog osvjetljenja u kabinama u kojima borave zadržana lica.

U trenutku posjete nije bilo zadržanih lica.

Ukupan broj zadržanih lica 119	Ženskih lica	7
	Muških lica	102
	Maloljetnih lica	6
	Stranih državljana	4

Tabela s podacima o broju lica lišenih slobode u periodu od 01.01. do 25.10.2018. godine

Ishrana

Zadržana lica obrok dobijaju nakon što protekne nekoliko sati od trenutka lišavanja slobode. Navedeno je da se poštuju zahtjevi lica ukoliko neko zahtijeva specijalni režim ishrane zbog vjerskih, kulturnih ili zdravstvenih razloga. U okviru Policijske stanice Mostar Centar ne postoji prostorija za pripremanje hrane, već se hrana kupuje i donosi licu lišenom slobode.

Prava lica lišenih slobode

Kada su u pitanju prava lica lišenog slobode, uvidom u nasumično odabrane predmete utvrđeno je da su prilikom lišavanja slobode lica upoznata s pravima. Lica su upoznata s mogućnošću korištenja prava na branioca, prava na korištenje usluga medicinskog osoblja i medicinske pomoći, prava na kontaktiranje člana uže porodice, prijatelja i ostalih. U slučajevima lišavanja slobode maloljetnika, obavještavaju se roditelji i nadležni centar za socijalni rad. Primijećeno je da ne postoje fotografije o eventualnim povredama koje lica zadobiju prilikom lišavanja slobode. Uvidom u predmete zapaženo je da su licima lišenim slobode izdate sve zakonom propisane potvrde i zapisnici.

Prilikom vršenja pretresa sačinjava se zapisnik o pretresanju u kome su tačno opisani predmeti i isprave koji se oduzimaju. Zapisnik, pored lica koje je izvršilo pretres, potpisuje i lice na kojem/kod koga se vrši pretresanje. Oduzeti predmeti se čuvaju na policama, koje se nalaze u predsoblju, a koje su pod stalnim nadzorom službenika koji vrši nadzor nad licima lišenim slobode. Oduzeti predmeti licu se vraćaju kada se završi zadržavanje i ono tada potpisom potvrđuje da ih je primilo. Zadržanim licima se obavezno oduzimaju predmeti kojim bi mogli povrijediti sebe ili druge.

Iz uvida u nasumično odabrane predmete uočeno je da se evidencije uredno vode, odnosno da predmeti sadrže sve propisane potvrde i zapisnike.

Preporuke Ombudsmena Bosne i Hercegovine

Ministarstvu unutrašnjih poslova Hercegovačko-neretvanskog kantona i Policijskoj stanici Centar Mostar:

- Da izvrše potpunu adaptaciju prostorija za zadržavanje, čime će obezbijediti veći stepen osvjetljenja na način kako je to predviđeno odredbama člana 18.2. Evropskih zatvorskih pravila ili da iznađu drugo adekvatno rješenje za smještaj lica lišenih slobode.

4.3. Policija Brčko distrikta Bosne i Hercegovine

S obzirom na ustavno uređenje Bosne i Hercegovine, Brčko distrikt Bosne i Hercegovine ima vlastitu policiju, koja obavlja sve policijske funkcije predviđene Zakonom o policiji Brčko distrikta Bosne i Hercegovine¹⁰⁵.

Posjeta Policiji Brčko distrikta Bosne i Hercegovine obavljena je dana 24.10.2018. godine.

Razgovor s predstavnicima uprave

Prilikom razgovora sa službenim licem, komandirom Policijske stanice¹⁰⁶ i zamjenikom šefa Policije¹⁰⁷, predstavnici Institucije ombudsmena upoznati su s činjenicom da će u skorije vrijeme Policija Brčko distrikta Bosne i Hercegovine biti premještena u novoizgrađenu zgradu, s prostorijama za zadržavanje koje ispunjavaju sve CPT standarde¹⁰⁸, a izgrađena je zahvaljujući donatorskim sredstvima i sredstvima koje obezbeđuje Vlada Brčko distrikta Bosne i Hercegovine.

Prostorije za zadržavanje lica ne nalaze se u sklopu trenutnog objekta Policije, već su smještene u objektu koji trenutno koristi Jedinica specijalne policije, a koji je udaljen 10 km od Grada, u mjestu Ograđenovac. Ove prostorije nisu namjenski građene za svrhu zadržavanja lica.

Predstavnici uprave naveli su da su zadovoljni popunjenošću radnih mjesta, odnosno da je sistematizacijom radnih mjesta predviđeno zapošljavanje 332 uposlenika, a trenutno je popunjeno 314 radnih mjesta¹⁰⁹. Tom prilikom je posebno istaknuto da je postotak zaposlenih lica ženskog spola na zavidnom nivou, te da on iznosi 14,01% od ukupnog broja trenutno zaposlenih. U Policiji Brčko distrikta Bosne i Hercegovine zaposlen je i psiholog, čija je uloga posebno značajna kada je u pitanju poduzimanje mjera lišavanja slobode prema maloljetnicima, ali i drugim ugroženim kategorijama lica.

Prema navodima uprave, Policija Brčko distrikta Bosne i Hercegovine ima veoma dobru saradnju s nadležnim tužilaštvom i centrom za socijalni rad.

U 2018. godini nije bilo slučajeva samoubistava lica koja su zadržana.

¹⁰⁵ "Službeni glasnik Brčko distrikta BiH", br. 5/01, 2/02, 17/02, 6/03, 15/04, 42/04, 11/05 i 33/05;

¹⁰⁶ Komandir Policijske stanice, Goran Kokanović;

¹⁰⁷ Zamjenik šefa Policije, Senad Jašarević;

¹⁰⁸ Standardi koje je propisao Evropski komitet za sprečavanje mučenja i nečovječnih ili ponižavajućih kazni ili postupaka (CPT);

¹⁰⁹ Podaci o broju zaposlenih navedeni su u aktu Policije Brčko distrikta Bosne i Hercegovine broj: 14.01-04.12-15163/19 od 28. 02.2019. godine, koji je dostavljen nakon upućivanja radne verzije ovog Izvještaja na uvid Policiji Brčko distrikta Bosne i Hercegovine;

Prostorni resursi

Objekat u kojem se nalaze prostorije za zadržavanje lica posjeduje dvije sobe, sa po dva kreveta. Također, u iznimnim situacijama, na rasposlaganju su još četiri sobe, koje se nalaze na drugom spratu tog objekta sa po četiri kreveta. U prostorijama na spratu postoji mokri čvor. Prilikom smještaja lica u prostorije za zadržavanje istaknuto je da se vodi računa o spolnoj strukturi, kao i o činjenici da se odvojeno smjeste maloljetna i punoljetna lica.

Prilikom obilaska prostorija za zadržavanje uočeno je da se u prostorijama na prvom spratu nalaze drveni kreveti, koji nisu pričvršćeni za pod. Na tapeciranim krevetima nalazi se po jedna deka i jedan jastuk. Prostorije imaju prozore, čime je omogućen dotok prirodne svjetlosti i svježeg vazduha. U prostorijama za zadržavanje ne postoji mokri čvor, već se nalazi u zasebnoj prostoriji, a u istom nije bilo toaletnog papira, niti drugih sredstava za higijenu. Zidovi u prostorijama su okrećeni. Podovi su prekriveni laminatom i uredno su očišćeni. Cjelokupna higijena u prostorijama ocijenjena je kao dobra. Grijanje je podno, s tim da se koristi i sistem zagrijavanja vazduha. Nadzor nad licima lišenim slobode vrši se uz postojeći videonadzor, a otežavajuća okolnost je što u prostorijama ne postoji taster za pozivanje dežurnog službenika.

U trenutku posjete nije bilo zadržanih lica.

Ukupan broj zadržanih lica	Ženskih lica	3
94	Muških lica	91
	Maloljetnih lica	0
	Stranih državljanina	0

Tabela s podacima o broju lica lišenih slobode u periodu od 01.01. do 30.09.2018. godine

Ishrana

Zadržana lica imaju obezbijeđena tri obroka dnevno. Navedeno je da se poštuju zahtjevi lica ukoliko neko zahtijeva specijalni režim ishrane zbog vjerskih, kulturnih ili zdravstvenih razloga. U okviru tog objekta ne postoji prostorija za pripremanje hrane, već se hrana kupuje i donosi licu lišenom slobode.

Prava lica lišenih slobode

Kada su u pitanju prava lica lišenog slobode, uvidom u nasumično odabrane predmete utvrđeno je da su prilikom lišavanja slobode lica upoznata s pravima. U skladu s Uputstvom o postupanju s licima lišenim slobode¹¹⁰ lica su upoznata s mogućnošću korištenja prava na branioca, prava na korištenje usluga medicinskog osoblja i medicinske pomoći, prava na kontaktiranje člana uže porodice i drugih lica. O činjenici lišavanja slobode maloljetnog lica obavještavaju se roditelji i nadležni centar za socijalni rad.

Uvidom u pojedinačne nasumično odabrane predmete zapaženo je da su licima lišenim slobode izdate potvrde u skladu s navedenim Uputstvom. U Policiji Brčko distrikta Bosne i Hercegovine zaposlene su osobe oba spola, tako da pretrese vrši policijski službenik onog spola kojeg je i lice koje se pretresa. Prilikom vršenja pretresa sačinjava se zapisnik o pretresanju u kome su tačno

¹¹⁰ Uputstvo o postupanju s licima lišenim slobode broj: 14.05/1-02-13145/11, donijela je Policija Brčko distrikta Bosne i Hercegovine dana 10.02.2012. godine. Ovim Uputstvom propisan je način smještaja lica lišenih slobode, zdravstveno-higijenski uslovi, ishrana u adekvatno određenoj i za tu svrhu opremljenoj prostoriji Policije, prateća dokumentacija vezana za službenu radnju lišavanja slobode, prava lica lišenih slobode, ponašanje lica lišenih slobode, otpuštanje i predaja lica lišenih slobode, obaveze policijskih službenika Policije, postupanje i ponašanje policijskih službenika Policije prema licima lišenih slobode.

opisani predmeti i isprave koji se oduzimaju. Zapisnik, pored lica koje je izvršilo pretres, potpisuje i lice na kojem/kod koga se vrši pretresanje. Oduzeti predmeti se čuvaju u ormariću za lične stvari, a dragocjenosti u posebnom sefu. Zadržanim licima se obavezno oduzimaju predmeti kojima bi mogli nanijeti povrede sebi ili drugima. Oduzeti predmeti licu se vraćaju kada se završi zadržavanje i ono tada potpisom potvrđuje da ih je primilo.

Preporuke Ombudsmena Bosne i Hercegovine

Policiji Brčko distrikta Bosne i Hercegovine:

- Da prilikom stavljanja u funkciju novih prostorija vode računa da ispunjavaju sve propisane standarde, s obzirom na to da postojeći kapaciteti za smještaj lica lišenih slobode nisu adekvatni, jer nisu namjenski građeni i da su dislocirani.

V. ZAKLJUČNA RAZMATRANJA

Bosna i Hercegovina je prihvatanjem međunarodnih standarda ljudskih prava preuzeo obavezu da osigura zaštitu lica od torture ili bilo kakvog drugog oblika nehumanog, nečovječnog ili ponižavajućeg postupanja ili kažnjavanja. Iz analize odredaba Ustava Bosne i Hercegovine, kao i entitetskih ustava, te Statuta Brčko distrikta Bosne i Hercegovine jasno proizlazi da je svim ovim dokumentima garantovano poštivanje osnovnih ljudskih prava, među kojima je i poštivanje ljudskog dostojanstva u slučajevima kada je riječ o licima lišenim slobode.

Svrha lišenja slobode jeste zaštita društva od kriminogenog ponašanja pojedinaca i suzbijanja kriminaliteta, a ne nehumano postupanje prema licima lišenim slobode. Lišenje slobode ne dovodi do automatskog gubljenja ostalih ljudskih prava, ali stvara situaciju u kojoj lako može doći do zloupotrebe moći nad licima lišenim slobode, te upravo zbog toga postoji obaveza da se prava lica lišenih slobode na adekvatan način zaštite.

Na osnovu podataka koji su prikupljeni kroz razgovor s rukovodstvom policijskih uprava, odnosno policijskih stanica koje su obuhvaćene Izvještajem dolazi se do zaključka da kod službenih lica postoji određen nivo svijesti o pojmu torture kao nedozvoljenom obliku postupanja, međutim i pored toga neophodno je kontinuirano vršiti edukacije i time podizati svijest policijskih službenika o pravima lica i postupanju prema licima lišenim slobode.

Neposrednim obilaskom prostorija za zadržavanje utvrđeno je da je osnovni problem većine policijskih uprava¹¹¹ činjenica da ne raspolažu dovoljnim brojem prostorija za zadržavanje, kao i da su postojeće prostorije ograničenog kapaciteta. Problem predstavlja što prostorije koje se nalaze u okviru jedne policijske stanice koriste i druge stanice koje su u sklopu iste policijske uprave, ali i neke od policijskih agencija (kao što je slučaj u Kantonu Sarajevo).

Tokom obavljenih posjeta predstavnici Institucije ombudsmena niti u jednoj od policijskih stanica nisu zatekli lica lišena slobode, te iz tog razloga u Izvještaju nisu prikazani utisci ovih lica o uslovima boravka i postupanju ovlaštenih službenih lica prema njima.

Uvidom u dokumentaciju lica lišenih slobode utvrđeno je da nadležni organi sve evidencije vode uredno, da sadrže potrebne obrasce, te da su lica obaviještena o svojim pravima što se potvrđuje potpisom lica lišenih slobode. Konstatovano je da zadržana lica ne iskazuju često potrebu za pružanjem medicinske pomoći, ali da im je u slučajevima potrebe ista osigurana.

Najčešći razlozi za zadržavanje lica su bili na osnovu Zakona o bezbjednosti saobraćaja na putevima (upravljanje motornim vozilom pod dejstvom alkohola), zatim po osnovu izvršenih krivičnih djela, te zakona o javnom redu i miru. Kada su u pitanju krivična djela, najviše razloga za zadržavanje bilo je zbog krivičnih djela „zloupotreba opojnih droga“, „nasilničko ponašanje“, „teška krađa“ i „nasilje u porodici“.

---

¹¹¹ Problem sa smještajnim kapacitetom imaju sve policijske uprave u Republici Srpskoj koje su bile predmet monitoringa, te Policijska uprava Travnik i Policijska uprava Mostar u Federaciji Bosne i Hercegovine.

Na nivou Ministarstva unutrašnjih poslova Republike Srpske uporedo s knjigama evidencija za lica lišena slobode, vodi se i elektronska evidencija lica lišenih slobode koja omogućava službenicima iz različitih policijskih stanica s područja Republike Srpske da, uz korištenje vlastitih naloga, izvrše uvid u evidencije ostalih policijskih stanica unutar ovog entiteta, što Ombudsmeni ističu kao dobru praksu u postupanju. Na ovaj način objedinjeni su svi podaci o licima lišenim slobode. Uneseni podaci su transparentni i dostupni unutar Ministarstva unutrašnjih poslova Republike Srpske, čime se smanjuje mogućnost eventualnih zloupotreba u okviru pojedinačnih policijskih uprava. Također, ovako pohranjeni podaci ostaju trajno sačuvani, te ne postoji mogućnost njihovog fizičkog uništenja, kao što je to slučaj s knjigama evidencija. Jedini nedostatak ove evidencije sastoji se u tome što nije usklađena s donesenim odredbama Krivičnog zakonika Republike Srpske, jer se članovi krivičnih djela u evidenciji ne podudaraju s članovima krivičnih djela koja su izvršena.

Ombudsmeni Bosne i Hercegovine s aspekta svojih nadležnosti ustanovljenih Zakonom o ombudsmenu za ljudska prava Bosne i Hercegovine, ukazuju da je predstavnicima Institucije ombudsmena prilikom izrade ovog Izvještaja osiguran pristup svim prostorijama, pružene sve informacije, omogućen nesmetan uvid u traženu dokumentaciju čime je ispoštovana obaveza saradnje s Ombudsmenom propisana članom 25. Zakona.

Ombudsmeni Bosne i Hercegovine posebnu zahvalnost upućuju Ambasadi Republike Bugarske u Bosni i Hercegovini, koja je podržala izradu ovog Izvještaja.

VI. GENERALNE PREPORUKE OMBUDSMENA BOSNE I HERCEGOVINE

Ombudsmeni Bosne i Hercegovine upućuju sljedeće preporuke Vladi Republike Srpske, Vladi Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, Vladi Kantona Sarajevo, Vladi Zeničko-dobojskog kantona, Vladi Srednjobosanskog kantona, Vladi Tuzlanskog kantona i Vladi Hercegovačko-neretvanskog kantona:

- Da izvrše izdvajanje neophodnih budžetskih sredstava s ciljem realizacije preporuka Ombudsmena Bosne i Hercegovine upućenih nadležnim ministarstvima unutrašnjih poslova koje se odnose na neophodnu adaptaciju prostorija za zadržavanje (u skladu i po uzoru na standarde predviđene Evropskim zatvorskim pravilima), što podrazumijeva i instaliranje videonadzora u svrhu kontrole i prevencije nepoželjnog ponašanja ili samopovređivanja lica lišenih slobode posebno vodeći računa o rasporedu kamera (kamere bi trebale biti pozicionirane u hodnicima kojima se prilazi prostorijama za zadržavanje/ćelijama i ne bi trebale pokrivati tzv. mokri čvor);
- Da izdvoje budžetska sredstava potrebna za upošljavanje dodatnog kadra – ovlaštenih službenih lica u policijskim upravama/stanicama, a u skladu s utvrđenom sistematizacijom radnih mjesta;
- Da u okviru stručnog usavršavanja ovlaštenih službenih lica koja postupaju prema licima lišenim slobode, organizuju kontinuiranu, specijaliziranu i licenciranu obuku, koja će zadovoljiti najviše domaće i međunarodne standarde u ovoj oblasti.

Ombudsmeni Bosne i Hercegovine upućuju sljedeću preporuku Ministarstvu unutrašnjih poslova Federacije Bosne i Hercegovine:

- Da uspostave elektronsku evidenciju lica lišenih slobode.

Ombudsmeni Bosne i Hercegovine upućuju sljedeću preporuku Ministarstvu unutrašnjih poslova Republike Srpske:

- Da postojeću elektronsku evidenciju lica lišenih slobode usklade s donesenim odredbama Krivičnog zakonika Republike Srpske.

Aneks I – Raspored obavljenih posjeta i sastanaka

DATUM POSJETE	PREDSTAVNICI INSTITUCIJE OMBUDSMENA	MINISTARSTVO UNUTRAŠNJIH POSLOVA, POLICIJSKA UPRAVA, POLICIJSKA STANICA	IME I PREZIME SAGOVORNIKA
22.10.2018. godine	Dejana Kozomara, Gorica Ilić, Fatima Aganbegović-Fifić, Miroslav Milovuk	Ministarstvo unutrašnjih poslova Republike Srpske, Policijska uprava Banja Luka, Policijska stanica Centar	Jovan Stojičić, komandir Policijske stanice
22.10.2018. godine	Lamija Sivić-Hodžić, Fatima Račić, Nataša Lazović	Ministarstvo unutrašnjih poslova Srednjobosanskog kantona, Policijska uprava Travnik, Policijska stanica Travnik	Dragan Škulj, komandir Policijske stanice
22.10.2018. godine	Dejana Kozomara, Gorica Ilić, Fatima Aganbegović-Fifić, Miroslav Milovuk	Ministarstvo unutrašnjih poslova Republike Srpske, Policijska uprava Prijedor, Policijska stanica Prijedor 1	Goran Lazić, komandir Policijske stanice
22.10.2018. godine	Lamija Sivić-Hodžić, Fatima Račić, Nataša Lazović	Ministarstvo unutrašnjih poslova Zeničko-dobojskog kantona, Policijska uprava 1, Policijska stanica Centar	Miroslav Rosić, zamjenik komandira Policijske stanice
23.10.2018. godine	Dejana Kozomara, Gorica Ilić, Fatima Aganbegović-Fifić, Miroslav Milovuk	Ministarstvo unutrašnjih poslova Republike Srpske, Policijska uprava Doboj, Policijska stanica Doboj 1	Ljubiša Đukanović, komandir Policijske stanice

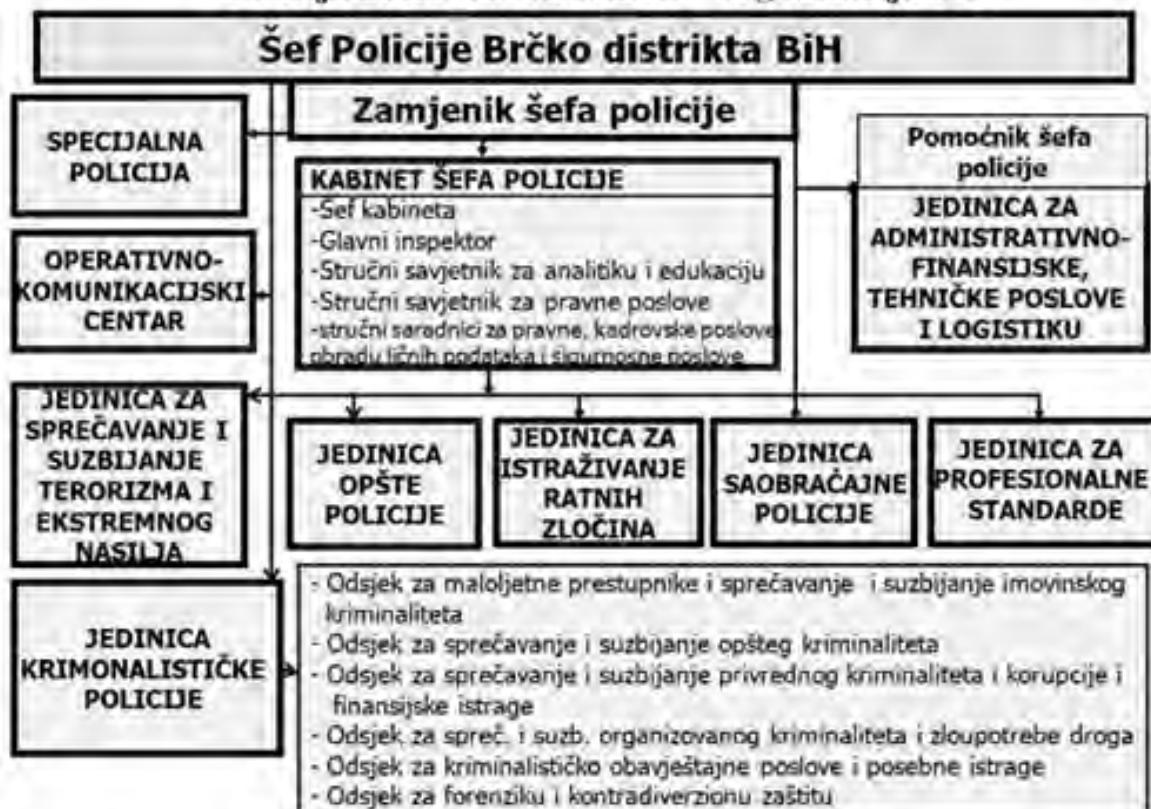
23.10.2018. godine	Lamija Sivić-Hodžić, Fatima Račić, Nataša Lazović	Ministarstvo unutrašnjih poslova Kantona Sarajevo, Druga policijska uprava, Policijska stanica Centar	Đelilović Mirsad, načelnik Policijske uprave; Mirza Hadžiabdić, komandir Policijske stanice
24.10.2018. godine	Dejana Kozomara, Gorica Ilić, Fatima Aganbegović-Fifić, Miroslav Milovuk	Policija Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, Policijska stanica Brčko	Senad Jašarević, zamjenik šefa Policije; Goran Kokanović, komandir Policijske stanice
24.10.2018. godine	Lamija Sivić-Hodžić, Fatima Račić, Nataša Lazović	Ministarstvo unutrašnjih poslova Hercegovačko-neretvanskog kantona, Policijska uprava Mostar, Policijska stanica Mostar Centar	Dinko Ostojić, zamjenik komandira Policijske stanice
24.10.2018. godine	Dejana Kozomara, Gorica Ilić, Fatima Aganbegović-Fifić, Miroslav Milovuk	Ministarstvo unutrašnjih poslova Republike Srpske, Policijska uprava Bijeljina, Policijska stanica Bijeljina 1	Gajić Srđan, komandir Policijske stanice
25.10.2018. godine	Lamija Sivić-Hodžić, Fatima Račić, Nataša Lazović	Ministarstvo unutrašnjih poslova Tuzlanskog kantona, Policijska uprava Tuzla, Policijska stanica Centar	Nevres Šiljegović, načelnik Sektora uniformisane policije; Emin Jusufović, policijski službenik Sektora za obezbjedenje objekata i ličnosti

Aneks II – Organizaciona shema Ministarstva unutrašnjih poslova Republike Srpske

Aneks III – Organizaciona shema Policije Brčko distrikta Bosne i Hercegovine

Policija Brčko distrikta BiH – organizacija 2017

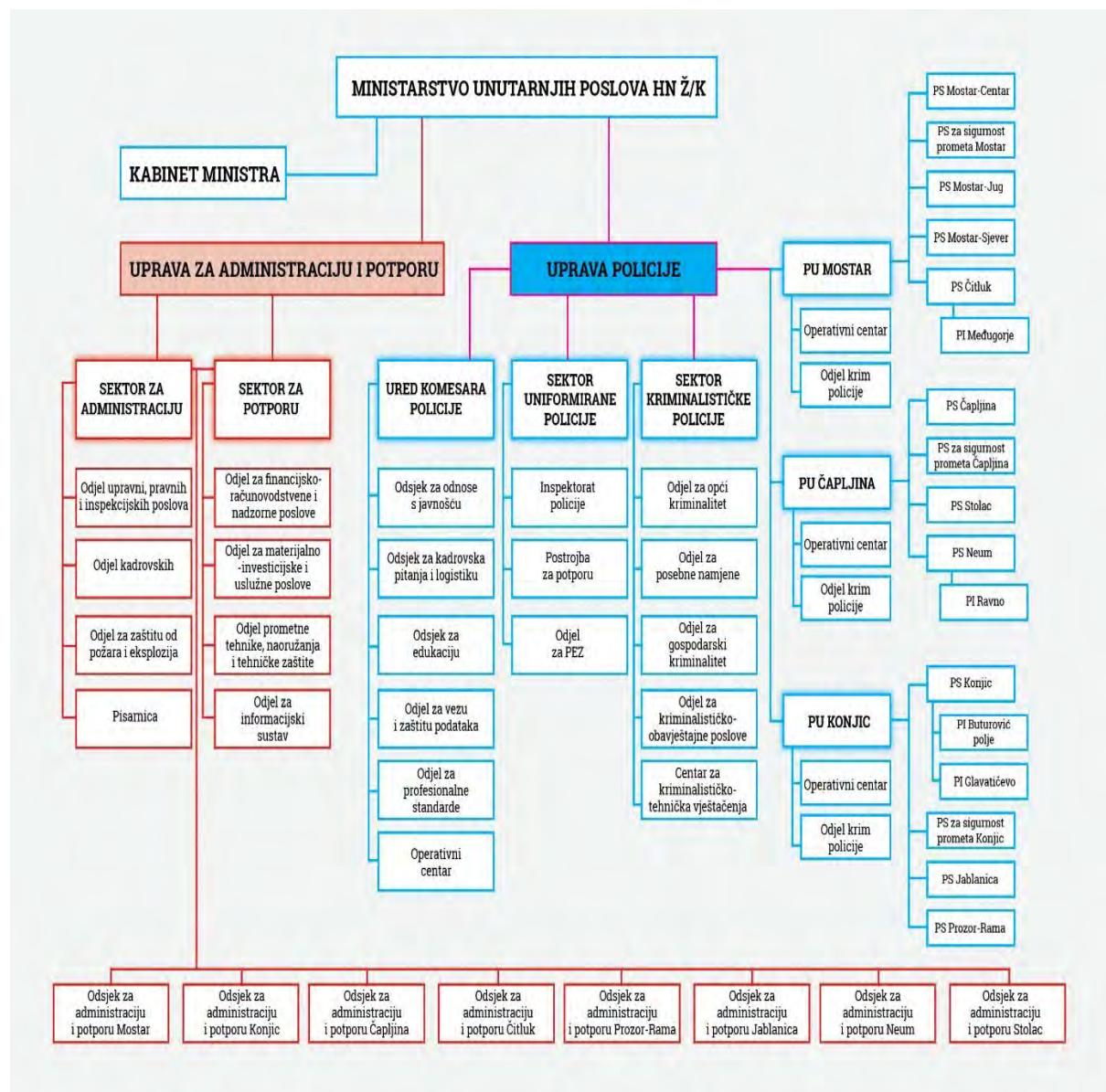

Aneks IV – Organizaciona shema Uprave policije Zeničko-dobojskog kantona¹¹²

¹¹² Shema preuzeta sa zvanične internet stranice Ministarstva unutrašnjih poslova Zeničko-dobojskog kantona <https://mupzdk.gov.ba/index.php/o-nama/organizaciona-sema>

Aneks V – Organizaciona shema Ministarstva unutrašnjih poslova Hercegovačko-neretvanskog kantona¹¹³

¹¹³ Shema preuzeta sa zvanične internet stranice Ministarstva unutrašnjih poslova Hercegovačko-neretvanskog kantona, <http://www.muphnk.ba/bs/stranice/ministarstvo>

Aneks VI – Organizaciona shema Policijskih uprava Kantona Sarajevo¹¹⁴

Prva PU	Druga PU	Treća PU	Četvrta PU	Peta PU	Šesta PU	Sedma PU
P.S. Stari Grad	P.S. Centar	P.S. Novo Sarajevo	P.S. Novi Grad	P.S. Ilijadža	P.S. Hadžići	P.S. Iljaš
OKP Stari Grad	OKP Centar	OKP N. Sarajevo	P.S. Dobrinja	OKP Ilijadža	P.S. Trnovo	P.S. Vogošća
			P.O. Rajlovac		OKP Hadžići i Trnovo	P.O. Srednje
			OKP Novi Grad			OKP Iljaš
						OKP Vogošća

Aneks VII – Organizaciona shema Ministarstva unutrašnjih poslova Tuzlanskog kantona¹¹⁵

Aneks VIII – Organizaciona shema Policijskih uprava Srednjobosanskog kantona

PU TRAVNIK	PU KISELJAK	PU BUGOJNO	PU JAJCE
P.S. Travnik	P.S. Kiseljak	P.S. Bugojno	P.S. Jajce
P.S. Novi Travnik	P.S. Fojnica	P.S. Gornji Vakuf- Uskoplje	P.S. Donji Vakuf
P.S. Vitez	P.S. Busovača P.S. Kraševo		

¹¹⁴ Shema preuzeta sa zvanične internet stranice Ministarstva unutrašnjih poslova Kantona Sarajevo, <https://mup.ks.gov.ba/organizacija/upravapol1>

¹¹⁵ Shema preuzeta sa zvanične internet stranice Ministarstva unutrašnjih poslova Tuzlanskog kantona, <http://muptk.ba/organizaciona-struktura/>

